

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

5.4 पञ्चमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः इष्टकात्रयाभिधानं

Contents

1	TS 5.4.1.1	6
2	TS 5.4.1.2	6
3	TS 5.4.1.3	7
4	TS 5.4.1.4	8
5	TS 5.4.2.1	9
6	TS 5.4.2.2	10
7	TS 5.4.2.3	11
8	TS 5.4.2.4	12
9	TS 5.4.3.1	12
10	TS 5.4.3.2	13
11	TS 5.4.3.3	14
12	TS 5.4.3.4	15
13	TS 5.4.3.5	16

14	TS 5.4.4.1	17
15	TS 5.4.4.2	17
16	TS 5.4.4.3	18
17	TS 5.4.4.4	19
18	TS 5.4.4.5	20
19	TS 5.4.5.1	21
20	TS 5.4.5.2	22
21	TS 5.4.5.3	23
22	TS 5.4.5.4	24
23	TS 5.4.5.5	25
24	TS 5.4.6.1	25
25	TS 5.4.6.2	26
26	TS 5.4.6.3	27
27	TS 5.4.6.4	28

28	TS 5.4.6.5	29
29	TS 5.4.6.6	30
30	TS 5.4.7.1	31
31	TS 5.4.7.2	31
32	TS 5.4.7.3	32
33	TS 5.4.7.4	33
34	TS 5.4.7.5	34
35	TS 5.4.7.6	35
36	TS 5.4.7.7	36
37	TS 5.4.8.1	37
38	TS 5.4.8.2	38
39	TS 5.4.8.3	38
40	TS 5.4.8.4	39
41	TS 5.4.8.5	40

42	TS 5.4.8.6	41
43	TS 5.4.9.1	42
44	TS 5.4.9.2	43
45	TS 5.4.9.3	44
46	TS 5.4.9.4	45
47	TS 5.4.10.1	45
48	TS 5.4.10.2	46
49	TS 5.4.10.3	47
50	TS 5.4.10.4	48
51	TS 5.4.10.5	49
52	TS 5.4.11.1	50
53	TS 5.4.11.2	51
54	TS 5.4.11.3	52
55	TS 5.4.11.4	53

56	TS 5.4.12.1	54
57	TS 5.4.12.2	55
58	TS 5.4.12.3	56

1 TS 5.4.1.1

TS 5.4.1.1

Samhita Paata

दे॒वा॒सु॒राः सँय॑त्ता आ॒स॒न् ते न व्य॑जयन्त॒ स ए॒ता इन्द्र॑स्त॒नूरु॑पश्यत् ता उपा॑धत्ता ताभि॒र्वै स त॒नुव॑-
मिन्द्रि॑यं वी॒र्य॑मा॒त्मन्ध॑त्त॒ ततो॑ दे॒वा अभ॑वन् परा॒ऽसु॒रा यदिन्द्र॑त॒नूरु॑प॒दधा॑ति त॒नुव॑मे॒व ताभि॑रिन्द्रि॒यं
वी॒र्यं॑ यज॑मान आ॒त्मन् धृ॒त्तेऽथो॑ सेन्द्र॑मे॒वाग्नि॑ः सत॑नुं चिनुते भव॑त्या॒त्मना॒ परा॑ऽस्य॒ भ्रातृ॑व्यो - [ ]

Pada Paata

दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व - अ॒सु॒राः । सँय॑त्ता इति॑ सं-य॒त्ताः । आ॒स॒न् । ते । न । वी॒तिं । अ॒ज॒य॒न्त॒
। सः । ए॒ताः । इन्द्र॑ः । त॒नूः । अ॒प॒श्यत् । ताः । उ॒पेति॑ । अ॒धत्ता॑ । ताभिः॑ । वै । सः
। त॒नुव॑म् । इन्द्रि॑यम् । वी॒र्य॑म् । आ॒त्मन् । अ॒धत्ता॑ । ततः॑ । दे॒वाः । अभ॑वन् । परेति॑ ।
अ॒सु॒राः । यत् । इन्द्र॑त॒नूरु॑रितीन्द्र - त॒नूः । उ॒प॒दधा॑तीत्यु॒प - दधा॑ति । त॒नुव॑म् । ए॒व । ताभिः॑ ।
इन्द्रि॑यम् । वी॒र्य॑म् । यज॑मानः । आ॒त्मन् । धृ॒त्ते । अथो॑ इति॑ । सैन्द्र॑मिति॑ स - इन्द्र॑म् । ए॒व
। अ॒ग्निम् । सत॑नुमिति॑ स - त॒नुम् । चिनु॑ते । भव॑ति । आ॒त्मना॑ । परेति॑ । अ॒स्य॒ । भ्रातृ॑व्यः ।

2 TS 5.4.1.2

TS 5.4.1.2

Samhita Paata

भवति यज्ञो देवेभ्योऽपौक्रामत् तमवरुधं नाशक्रुवन्त एता यज्ञतनूरपश्यन् ता उपादधत् ताभिर्वै ते
यज्ञमवारुन्धत् यद्-यज्ञतनूरुपदधाति यज्ञमेव ताभिर्यजमानोऽव रुन्धे त्रयस्त्रिंशत् शतमुप दधाति त्र-
यस्त्रिंशद् द्वै देवता देवता एवाव रुन्धे ऽथो सात्मानमेवाग्निं सतनुं चिनुते सात्माऽमुष्मिन् लोके - [ ]

Pada Paata

भवति । यज्ञः । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामत् । तम् । अवरुधमित्यव - रुधम् । न
। अशक्रुवन् । ते । एताः । यज्ञतनूरिति यज्ञ - तनूः । अपश्यन् । ताः । उपेति ।
अदधत् । ताभिः । वै । ते । यज्ञम् । अवेति । अरुन्धत् । यत् । यज्ञतनूरिति यज्ञ -
तनूः । उपदधातीत्युप - दधाति । यज्ञम् । एव । ताभिः । यजमानः । अवेति । रुन्धे ।
त्रयस्त्रिंशत्तमिति त्रयः - त्रिंशत्तम् । उपेति । दधाति । त्रयस्त्रिंशदिति त्रयः - त्रिंशत् । वै
। देवताः । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । अथो इति । सात्मानमिति स - आत्मानम्
। एव । अग्निम् । सतनुमिति स-तनुम् । चिनुते । सात्मेति स - आत्मा । अमुष्मिन् । लोके ।

3 TS 5.4.1.3

TS 5.4.1.3

Samhita Paata

भवति य एवं वेद ज्योतिष्मतीरुप दधाति ज्योतिरेवास्मिन् दधात्येताभिर्वा अग्निश्चितो ज्वलति ता-
भिरेवैनं समिन्ध उभयोरस्मै लोकयो ज्योतिर्भवति नक्षत्रेष्टका उप दधात्येतानि वै दिवो ज्योतींषि
तान्येवाव रुन्धे सुकृतां वा एतानि ज्योतींषि यन्नक्षत्राणि तान्येवाऽऽप्तोत्यथो अनूकाशमेवैतानि -

[ ]

Pada Paata

भ॒व॒ति॒ । यः । ए॒वम् । वे॒द॑ । ज्योति॑ष्मतीः । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॒ । ज्योति॑ः । ए॒व ।
 अ॒स्मिन् । दु॒धा॒ति॒ । ए॒ताभिः॑ । वै । अ॒ग्निः । चि॒तः । ज्व॒ल॒ति॒ । ताभिः॑ । ए॒व । ए॒नम्
 । स॒मिति॑ । इ॒न्धे । उ॒भयोः॑ । अ॒स्मै । लो॒कयोः॑ । ज्योति॑ः । भ॒व॒ति॒ । न॒क्ष॒त्रेष्ट॒का इति॑
 नक्ष॑त्र - इष्ट॒काः । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति॒ । ए॒तानि॑ । वै । दि॒वः । ज्योती॑ःषि । तानि॑ ।
 ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । सु॒कृता॑मिति॑ सु - कृता॑म् । वै । ए॒तानि॑ । ज्योती॑ःषि । यत् ।
 नक्ष॑त्राणि । तानि॑ । ए॒व । आ॒प्नो॒ति॒ । अथो॑ इति॑ । अ॒नूका॑शमित्य॑नु - का॒शम् । ए॒व । ए॒तानि॑ ।

4 TS 5.4.1.4**TS 5.4.1.4****Samhita Paata**

ज्योती॑ःषि कुरुते सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्यानु॑ख्यात्यै यथ् स॒ऽस्पृष्टा॑ उपद॒द्ध्याद्-वृष्ट्यै॑ लो॒कमपि॑ द॒द्ध्या-
 दव॑र॒षुकः॑ पु॒र्जन्यः॑ स्यादस॒ऽस्पृष्टा॑ उप॑ दधाति॒ वृष्ट्या॑ ए॒व लो॒कं के॒रोति॑ वर॒षुकः॑ पु॒र्जन्यो॑ भवति
 पु॒रस्ता॑दु॒न्याः प्र॒तीची॑रुप॑ दधाति॒ प॒श्चादु॒न्याः प्रा॒चीस्त॑स्मात् प्रा॒चीना॑नि च प्र॒तीची॑ना॒नि च॒ नक्ष॑त्रा॒ण्या
 वर्त॑न्ते ॥

Pada Paata

ज्योतींषि । कुरुते । सुवर्गस्येति सुवः - गस्य । लोकस्य । अनुख्यात्या इत्यनु - ख्यात्यै ।
 यत् । सःस्पृष्टा इति सं - स्पृष्टाः । उपदुद्ध्यादित्युप-दुद्ध्यात् । वृष्ट्यै । लोकम् । अपीति ।
 दुद्ध्यात् । अवर्षुकः । पर्जन्यः । स्यात् । असःस्पृष्टा इत्यसं - स्पृष्टाः । उपेति । दुधाति
 । वृष्ट्यै । एव । लोकम् । करोति । वर्षुकः । पर्जन्यः । भवति । पुरस्तात् । अन्याः ।
 प्रतीचीः । उपेति । दुधाति । पश्चात् । अन्याः । प्राचीः । तस्मात् । प्राचीनानि । च ।
 प्रतीचीनानि । च । नक्षत्राणि । एति । वर्तन्ते ॥

5 TS 5.4.2.1

TS 5.4.2.1

Samhita Paata

ऋतव्या उप दधात्यृतूनां कृत्यै द्वंद्वमुप दधाति तस्माद् द्वन्द्वमृतवो ऽधृतेव वा एषा यन्मद्ध्यमा
 चित्तिरन्तरिक्षमिव वा एषा द्वंद्वमन्यासु चितीषूप दधाति चतस्रो मद्ध्ये धृत्या अन्तरिक्षेषणं वा ए-
 ताश्चितीनां यदृतव्या यदृतव्या उपदधाति चितीनां विधृत्या अवकामनूप दधात्येषा वा अग्रेयोनिः
 सयोनि - [ ]

Pada Paata

ऋतव्याः । उपेति । दुधाति । ऋतूनाम् । कृत्यै । द्वंद्वमिति द्वं-द्वम् । उपेति । दुधाति ।
 तस्मात् । द्वंद्वमिति द्वं - द्वम् । ऋतवः । अधृता । इव । वै । एषा । यत् । मद्ध्यमा ।
 चितिः । अन्तरिक्षम् । इव । वै । एषा । द्वंद्वमिति द्वं - द्वम् । अन्यासु । चितीषु । उपेति

। द॒धा॒ति॒ । च॒त॒स्रः॑ । म॒द्वयै॑ । धृ॒त्यै॑ । अ॒न्त॒श्श्लेष॑ण॒मित्य॑न्तः - श्लेष॑णम् । वै । ए॒ताः ।
चि॒तीना॑म् । यत् । ऋ॒त॒व्याः॑ । यत् । ऋ॒त॒व्याः॑ । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प - द॒धा॒ति॒ । चि॒तीना॑म् ।
वि॒धृ॒त्या॒ इति॑ वि - धृ॒त्यै॑ । अ॒व॒काम् । अ॒नु॒ । उ॒पे॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ । ए॒षा । वै । अ॒ग्नेः॑ । यो॒निः॑
। स॒यो॒नि॒मि॒ति॒ स - यो॒नि॒म् ।

6 TS 5.4.2.2

TS 5.4.2.2

Samhita Paata

-मे॒वाग्निं॑ चि॒नुत॑ उ॒वाच॑ ह वि॒श्वामि॑त्रो ऽदु॒दि॒थु॒ स ब्र॒ह्म॒णाऽ*॒न्नं॑ य॒स्यै॒ता उ॑प॒धी॒यान्तै॑ य उ॒ चै॒ना ए॒वं
वे॒द॒दि॒ति॑ स॒व॒त्स॒रो वा ए॒तं प्र॑ति॒ष्ठायै॑ नुद॒ते यो॒ऽग्निं॑ चि॒त्वा न प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति पञ्च॒ पूर्वा॑श्चि॒त॒यो भ॒व॒न्त्यथ॑
ष॒ष्ठीं चि॒तिं चि॒नुते॑ ष॒ड्वा ऋ॒त॒वः॑ स॒व॒त्स॒र ऋ॒तु॒ष्वेव॑ स॒व॒त्स॒रे प्र॑ति॒तिष्ठ॑त्ये॒ ता वा - [ ]

Pada Paata

ए॒व । अ॒ग्नि॒म् । चि॒नु॒ते॒ । उ॒वाच॑ । ह । वि॒श्वामि॑त्र इति॑ वि॒श्व-मि॑त्रः । अ॒द॒त् । इ॒त् । सः ।
ब्र॒ह्म॒णा । अ॒न्न॑म् । य॒स्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यान्ता॒ इत्यु॑प - धी॒यान्तै॑ । यः । उ॒ । च॒ । ए॒नाः॑
। ए॒वम् । वे॒द॒त् । इति॑ । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वै । ए॒तम् । प्र॑ति॒ष्ठा॒या इति॑ प्र॒ति -
स्था॒यै॑ । नु॒द॒ते॒ । यः । अ॒ग्नि॒म् । चि॒त्वा । न । प्र॑ति॒तिष्ठ॑तीति॑ प्र॒ति - तिष्ठ॑ति । पञ्च॑ । पूर्वाः॑
। चि॒त॒यः॑ । भ॒व॒न्ति॑ । अथ॑ । ष॒ष्ठीम् । चि॒ति॑म् । चि॒नु॒ते॒ । ष॒ट् । वै । ऋ॒त॒वः॑ । स॒व॒त्स॒र
इति॑ सं-व॒त्स॒रः । ऋ॒तु॒षु॑ । ए॒व । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रे । प्र॑तीति॑ । तिष्ठ॑ति । ए॒ताः । वै ।

7 TS 5.4.2.3

TS 5.4.2.3

Samhita Paata

अधिपत्नीर्नामेष्टका॑ यस्यै॒ता उप॑धी॒यन्तेऽधि॑पतिरे॒व संमा॑नानां॑ भवति॒ यं द्वि॑ष्यात् तमु॒प॒दध॑द् ध्या॒-
येदे॒ताभ्य॑ ए॒वैनं॑ दे॒वता॑भ्य॒ आ वृ॑श्चति ता॒जगा॑र्तिमा॒च्छत्य॑ङ्गिरसः॒ सुव॑र्गं लो॒कं य॑न्तो॒ या य॒ज्ञस्य॑
निष्कृ॑तिरासीत् तामृषि॑भ्यः प्रत्यौ॒हन् तद्वि॑रण्यमभ॒वद्य॑-द्वि॒रण्य॑शल॒कैः प्रो॒क्षति॑ य॒ज्ञस्य॑ निष्कृ॑त्या॒ अथो॑
भेष॑जमे॒वास्मै॑ करोत्य - [ ]

Pada Paata

अधि॑पत्नी॒रित्यधि॑ - प॒त्नीः । नाम॑ । इष्ट॑काः । यस्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्ते॑ ।
अधि॑पति॒रित्यधि॑ - प॒तिः । ए॒व । स॒मा॒ना॒नाम् । भ॒वति॑ । यम् । द्वि॑ष्यात् । तम् । उ॒प॒दध॑दित्यु॒प॒-
दध॑त् । ध्या॒येत् । ए॒ताभ्यः॑ । ए॒व । ए॒नम् । दे॒वता॑भ्यः । ए॒ति । वृ॑श्चति । ता॒जक् । आ॒र्तिम्
। ए॒ति । ऋ॒च्छति॑ । अ॒ङ्गिर॑सः । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः - गम् । लो॒कम् । य॑न्तः । या । य॒ज्ञस्य॑
। निष्कृ॑तिरिति॒ निः-कृ॑तिः । आसी॑त् । ताम् । ऋषि॑भ्य॒ इत्यृषि॑-भ्यः । प्र॒तीति॑ । औ॒हन् ।
तत् । हि॒रण्य॑म् । अ॒भ॒वत् । यत् । हि॒रण्य॑शल॒कैरिति॑ हि॒रण्य॑ - शल॒कैः । प्रो॒क्षतीति॑ प्र - उ॒-
क्ष॑ति । य॒ज्ञस्य॑ । निष्कृ॑त्या॒ इति॒ निः - कृ॑त्यै । अथो॑ इति॑ । भेष॑जम् । ए॒व । अ॒स्मै । क॒रोति॑ ।

8 TS 5.4.2.4

TS 5.4.2.4

Samhita Paata

-थो रूपेणैवैनः समर्द्धयत्यथो हिरण्यज्योतिषैव सुवर्गं लोकमेति साहस्रवता प्रोक्षति साहस्रः प्रजा-
पतिः प्रजापतेरास्यां इमा मे अग्रे इष्टका धेनवः सन्त्वित्याह धेनूरेवैनाः कुरुते ता एनं कामदुघा
अमुत्रामुष्मिन् लोक उप तिष्ठन्ते ॥

Pada Paata

अथो इति । रूपेण । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । अथो इति । हिरण्यज्योतिषेति
हिरण्य - ज्योतिषा । एव । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । एति । साहस्रवतेति साहस्र -
वता । प्रेति । उक्षति । साहस्रः । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः ।
आस्यै । इमाः । मे । अग्रे । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । इति । आह । धेनूः । एव ।
एनाः । कुरुते । ताः । एनम् । कामदुघा इति काम - दुघाः । अमुत्र । अमुष्मिन् । लोके
। उपेति । तिष्ठन्ते ॥

9 TS 5.4.3.1

TS 5.4.3.1

Samhita Paata

रुद्रो वा एष यदग्निः स एतरहिं जातो यरहिं सर्वश्चितः स यथा वृथ्सो जातः स्तनं प्रेप्सत्येवं
 वा एष एतरहिं भागधेयं प्रेप्सति तस्मै यदाहुतिं न जुहुयादद्धर्युं च यजमानं च ध्यायेच्छतरु-
 द्रीयं जुहोति भागधेयेनैवैनं शमयति नाऽऽर्तिमाच्छत्यद्धर्युं यजमानो यद् ग्राम्याणां पशूनां - [ ]

Pada Paata

रुद्रः । वै । एषः । यत् । अग्निः । सः । एतरहिं । जातः । यरहिं । सर्वः ।
 चितः । सः । यथा । वृथ्सः । जातः । स्तनम् । प्रेप्सतीति प्र - ईप्सति । एवम् ।
 वै । एषः । एतरहिं । भागधेयमिति भाग-धेयम् । प्रेति । ईप्सति । तस्मै । यत् ।
 आहुतिमित्या-हुतिम् । न । जुहुयात् । अद्धर्युम् । च । यजमानम् । च । ध्यायेत् । शतरु-
 द्रीयमिति शत - रुद्रीयम् । जुहोति । भागधेयेनेति भाग - धेयेन । एव । एनम् । शमयति ।
 न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अद्धर्युः । न । यजमानः । यत् । ग्राम्याणाम् । पशूनाम् ।

10 TS 5.4.3.2

TS 5.4.3.2

Samhita Paata

पर्यसा जुहुयाद् ग्राम्यान् पशूञ्छुचा ऽर्पयेद्-यदारुण्यानां-मारुण्यान् जर्तिलयवाग्वा वा जुहुयाद् गं-
 वीधुकयवाग्वा वा न ग्राम्यान् पशून्. हिनस्ति नाऽऽर्णयानथो खल्वाहुरनाहुतिर्वै जर्तिलोश्च ग-
 वीधुकाश्चेत्यं जक्षीरेण जुहोत्याग्नेयी वा एषा यदजाऽऽहुत्यैव जुहोति न ग्राम्यान् पशून्. हिनस्ति
 नाऽऽर्णयानङ्गिरसः सुवर्गं लोकं यन्तो - [ ]

Pada Paata

पयसा । जुहुयात् । ग्राम्यान् । पशून् । शुचा । अर्पयेत् । यत् । आरुण्यानाम् । आरुण्यान् ।
 । जर्तिलयवाग्वेति जर्तिल - यवाग्वा । वा । जुहुयात् । गवीधुकयवाग्वेति गवीधुक - यवाग्वा ।
 । वा । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरुण्यान् । अथो इति । खलु । आहुः ।
 । अनाहुतिरित्यनाहुतिः । वै । जर्तिलाः । च । गवीधुकाः । च । इति । अजक्षीरेणेत्यज
 - क्षीरेण । जुहोति । आग्नेयी । वै । एषा । यत् । अजा । आहुत्येत्या - हुत्या । एव ।
 जुहोति । न । ग्राम्यान् । पशून् । हिनस्ति । न । आरुण्यान् । अङ्गिरसः । सुवर्गमिति
 सुवः - गम् । लोकम् । यन्तः ।

11 TS 5.4.3.3**TS 5.4.3.3****Samhita Paata**

-ऽजायां घर्मं प्रासिञ्चन्त्सा शोचन्ती पूर्णं पराऽजिहीतु सौ(1)ऽर्कोऽभवत् तदुर्कस्या-र्कत्वमर्कपूर्णं
 जुहोति सयोनितायोदुङ् तिष्ठन् जुहोत्येषा वै रुद्रस्य दिख् स्वायामेव दिशि रुद्रं निरवदयते चरमा-
 यामिष्टकायां जुहोत्यन्त एव रुद्रं निरवदयते त्रेधाविभक्तं जुहोति त्रयं इमे लोका इमानेव लोकान्
 समावर्द्धीर्यान् करोतीत्यग्रे जुहोत्य - [ ]

Pada Paata

अजायाम् । घर्मम् । प्रेतिं । असिञ्चन् । सा । शोचन्ती । पूर्णम् । परेतिं । अजिहीत । सः । अर्कः । अभवत् । तत् । अर्कस्य । अर्कत्वमित्यर्क - त्वम् । अर्कपूर्णनेत्यर्क - पूर्णेन । जुहोति । सयोनित्वायेति सयोनि - त्वायं । उदङ् । तिष्ठन् । जुहोति । एषा । वै । रुद्रस्य । दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । रुद्रम् । निरवदयत् इति निः-अवदयते । चरुमायाम् । इष्टकायाम् । जुहोति । अन्ततः । एव । रुद्रम् । निरवदयत् इति निः - अवदयते । त्रेधाविभक्तमिति त्रेधा - विभक्तम् । जुहोति । त्रयः । इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । समावद्वीर्यानिति समावत् - वीर्यान् । करोति । इयति । अग्रे । जुहोति ।

12 TS 5.4.3.4

TS 5.4.3.4

Samhita Paata

-थेयत्यथेयति त्रयं इमे लोका एभ्य एवैनं लोकेभ्यः शमयति तिस्र उत्तरा आहुतीर्जुहोति षट् थसं पद्यन्ते षट् वा ऋतवः ऋतुभिरेवैनं शमयति यदनुपरिक्रामं जुहुयादन्तरवचारिणं रुद्रं कुर्यादथो खल्वाहुः कस्यां वाऽहं दिशि रुद्रः कस्यां वेत्यनुपरिक्राममेव होतव्यं-मपरिवर्गमेवैनं शमयत्ये - [ ]

Pada Paata

अथ । इयति । अथ । इयति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । शमयति । तिस्रः । उत्तरा इत्युत् - तुराः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । षट् । समितिं । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुभिरित्युत् - भिः । एव । एनम् । शमयति । यत् ।

अनुपरिक्राममित्यनु - परिक्रामम् । जुहुयात् । अन्तरवचारिणमित्यन्तः - अवचारिणम् । रुद्रम् । कुर्यात् । अथो इति । खलु । आहुः । कस्याम् । वा । अहं । दिशि । रुद्रः । कस्याम् । वा । इति । अनुपरिक्राममित्यनु - परिक्रामम् । एव । होतव्यम् । अपरिवर्गमित्यपरि - वर्गम् । एव । एनम् । शमयति ।

13 TS 5.4.3.5

TS 5.4.3.5

Samhita Paata

-तावै देवताः सुवर्ग्या उ॒त्त॒मास्ता यज॑मानं वाचयति ताभिरे॒वैनं॑ सुव॒र्गं लो॒कं ग॑मयति यं द्वि॒ष्यात् तस्य॑ सञ्चरे प॒शूनां न्य॑स्येद् यः प्र॒थ॒मः प॒शुर॑भितिष्ठति स आ॒र्ति॒माच्छ॑ति ॥

Pada Paata

ए॒ताः । वै । दे॒वताः॑ । सु॒व॒र्ग्या इति॑ सुवः - ग्याः॑ । याः । उ॒त्त॒मा इत्यु॑त्-त॒माः । ताः । यज॑मानम् । वा॒च॒य॒ति । ताभिः॑ । एव । ए॒नम् । सु॒व॒र्गमि॑ति सुवः-गम् । लो॒कम् । ग॑म॒य॒ति । यम् । द्वि॒ष्यात् । तस्य॑ । स॒ञ्च॒र इति॑ सं - च॒रे । प॒शूनाम् । नीति॑ । अ॒स्येत् । यः । प्र॒थ॒मः । प॒शुः । अ॒भि॒ति॒ष्ठ॒तीत्य॑भि - तिष्ठति । सः । आ॒र्ति॒म् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॒ति ॥

14 TS 5.4.4.1

TS 5.4.4.1

Samhita Paata

अश्मन्मूर्जमिति परिं पिञ्चति मूर्जयत्येवैनमथो तर्पयत्येव स एनं तृप्तो ऽक्षुद्ध्यन्नशोचन्नमुष्मिन् लोक
उप तिष्ठते तृप्यति प्रजया पशुभिर्य एवं वेद तां न इषमूर्जं धत्त मरुतः सश्मन्मूर्जा इत्याहान्नं वा
ऊर्गन्नं मरुतोऽन्नमेवाव रुन्धे ऽश्मन्मूर्जे क्षुद्रमुं ते शु - [ ]

Pada Paata

अश्मन् । ऊर्जम् । इति । परीति । सिञ्चति । मूर्जयति । एव । एनम् । अथो इति ।
तर्पयति । एव । सः । एनम् । तृप्तः । अक्षुद्ध्यन्न । अशोचन्न । अमुष्मिन् । लोके ।
उपेति । तिष्ठते । तृप्यति । प्रजयेति प्र - जया । पशुभिरिति पशु - भिः । यः । एवम् ।
वेद । ताम् । नः । इषम् । ऊर्जम् । धत्त । मरुतः । सश्मन्मूर्जा इति सं - मूर्जाः । इति
। आह । अन्नम् । वै । ऊर्क् । अन्नम् । मरुतः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे ।
अश्मन् । ते । क्षुद्र । अमुम् । ते । शुक् ।

15 TS 5.4.4.2

TS 5.4.4.2

Samhita Paata

-गृच्छतु यं द्विष्म इत्याह यमेव द्वेष्टि तमस्य क्षुधा च शुचा चार्पयति त्रिः परिषिञ्चन् पर्येति
त्रिवृद्धा अग्निर्यावानेवाग्निस्तस्य शुचं शमयति त्रिः पुनः पर्येति षट् थसं पद्यन्ते षड् वा ऋतवं
ऋतुभिरेवास्य शुचं शमयत्यपां वा एतत् पुष्पं यद्वेतसोऽपां - [ ]

Pada Paata

ऋच्छतु । यम् । द्विष्मः । इति । आह । यम् । एव । द्वेष्टि । तम् । अस्य । क्षुधा । च
। शुचा । च । अर्पयति । त्रिः । परिषिञ्चन्ति परि - सिञ्चन् । परीति । एति । त्रिवृदिति
त्रिवृत् । वै । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्य । शुचम् । शमयति । त्रिः । पुनः
। परीति । एति । षट् । समिति । पद्यन्ते । षट् । वै । ऋतवं । ऋतुभिरित्यृतु-भिः ।
एव । अस्य । शुचम् । शमयति । अपाम् । वै । एतत् । पुष्पम् । यत् । वेतसः । अपाम् ।

16 TS 5.4.4.3

TS 5.4.4.3

Samhita Paata

शरोऽवका वेतसशाखया चावकाभिश्च वि कर्षत्यापो वै शान्ताः शान्ताभिरेवास्य शुचं शमयति
यो वा अग्निं चितं प्रथमः पशुरंधिक्रामतीश्वरो वै तं शुचा प्रदहो मण्डूकेन विकर्षत्येष वै पशूना-
मनुपजीवनीयो न वा एष ग्राम्येषु पशुषु हितो नाऽऽरण्येषु तमेव शुचाऽर्पयत्यष्टाभिर्वि कर्षत्य -
[ ]

Pada Paata

शरः । अवकाः । वे॒त॒स॒शा॒ख॒येति॑ वेतस - शा॒ख॒या॑ । च॒ । अ॒व॒का॒भिः । च॒ । वी॒ति॑ ।
 क॒रू॒ष॒ति॑ । आ॒पः । वै । शा॒न्ताः । शा॒न्ता॒भिः । ए॒व । अ॒स्य॑ । शु॒च॑म् । श॒म॒य॒ति॑ ।
 यः । वै । अ॒ग्नि॑म् । चि॒तम् । प्र॒थ॒मः । प॒शुः । अ॒धि॒क्राम॑तीत्य॒धि॒क्राम॑ति । ई॒श्वरः ।
 वै । तम् । शु॒चा । प्र॒द॒ह॒ इति॑ प्र - द॒हः । म॒ण्डू॒केन॑ । वी॒ति॑ । क॒रू॒ष॒ति॑ । ए॒षः ।
 वै । प॒शूना॑म् । अ॒नु॒प॒जी॒व॒नी॒य॒ इत्य॑नु॒प - जी॒व॒नी॒यः । न । वै । ए॒षः । ग्रा॒म्ये॑षु । प॒शु॒षु ।
 हि॒तः । न । आ॒र॒ण्ये॑षु । तम् । ए॒व । शु॒चा । अ॒र्प॒य॒ति॑ । अ॒ष्टा॒भिः । वी॒ति॑ । क॒रू॒ष॒ति॑ ।

17 TS 5.4.4.4**TS 5.4.4.4****Samhita Paata**

-ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री गा॒य॒त्रोऽग्नि॑र्यावा॒-ने॒वाऽग्नि॑स्तस्य शु॒चः॑ श॒म॒य॒ति॑ पा॒व॒क॒व॒तीभि॑र॒न्नं॑ वै पा॒व॒कोऽन्ने॑नै॒-
 वास्य॑ शु॒चः॑ श॒म॒य॒ति॑ मृ॒त्यु॒र्वा ए॒ष य॒दग्नि॑र्ब्रह्म॒ण ए॒तद्रूपं॑ यत् कृ॒ष्णाजि॑नं का॒ष्णी॑ उ॒पा॒न॒हा॒वुप॑ मु॒ञ्च॒ते
 ब्रह्म॑णै॒व मृ॒त्यो॒र॒न्तर्द्ध॑त्ते ऽन्त॑र्मृ॒त्यो॒र्द्ध॑त्ते ऽन्त॑र॒न्नाद्या॑-दि॒त्या॒हुर॒न्या॑-मु॒पमु॒ञ्च॒तेऽन्यां॑ नान्त - [ ]

Pada Paata

अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा-अ॒क्ष॒रा । गा॒य॒त्री । गा॒य॒त्रः । अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः । तस्य॑ । शु॒च॑म्
 । श॒म॒य॒ति॑ । पा॒व॒क॒व॒तीभि॑रिति॑ पा॒व॒क - व॒तीभिः॑ । अ॒न्न॑म् । वै । पा॒व॒कः । अ॒न्ने॑न । ए॒व ।

अ॒स्य॒ । शु॒च॑म् । श॒म॒य॒ति॒ । मृ॒त्युः॒ । वै । ए॒षः॒ । यत् । अ॒ग्निः॒ । ब्र॒ह्म॑णः । ए॒तत् । रू॒पम् ।
 । यत् । कृ॒ष्णा॒जि॒न॒मि॒ति॑ कृ॒ष्ण - अ॒जि॒नम् । का॒र्ष्णी॒ इति॑ । उ॒पा॒न॒हौ॑ । उ॒पे॒ति॑ । मु॒ञ्च॒ते॒ ।
 ब्र॒ह्म॑णा । ए॒व । मृ॒त्योः॒ । अ॒न्तः । ध॒त्ते॒ । अ॒न्तः । मृ॒त्योः॒ । ध॒त्ते॒ । अ॒न्तः । अ॒न्ना॒द्या॒दि॒त्य॑-
 न्न - अ॒द्या॑त् । इति॑ । आ॒हुः । अ॒न्याम् । उ॒प॒मु॒ञ्च॒त् इत्यु॑प - मु॒ञ्च॒ते॒ । अ॒न्याम् । न । अ॒न्तः ।

18 TS 5.4.4.5

TS 5.4.4.5

Samhita Paata

रे॒व मृ॒त्योर्द्ध॑त्ते ऽवा॒ऽन्ना॒द्यश् रु॒न्धे न॑म॒स्ते ह॑र॒से शो॒चिष॑ इत्या॒ह न॑म॒स्कृत्य॑ हि व॒सीया॑श् स॒मुप॑च॒र॒न्त्य॒न्यं ते॑ अ॒स्मत् त॑प॒न्तु हे॒तय॑ इत्या॒ह य॑मे॒व द्वेष्टि॑ तम॒स्य शु॒चाऽर्प॑यति पा॒व॒को अ॒स्मभ्य॑श् शि॒वो भ॑वे॒त्याहा॑न्नं वै पा॒व॒कोऽन्न॑मे॒वाव॑ रु॒न्धे द्वा॒भ्या॒मधि॑ क्राम॒ति॒ प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या अ॒प॒स्य॑व॒तीभ्या॑श् शान्त्यै ॥

Pada Paata

ए॒व । मृ॒त्योः॒ । ध॒त्ते॒ । अ॒वे॒ति॑ । अ॒न्ना॒द्य॒मि॒त्य॑न्न - अ॒द्य॑म् । रु॒न्धे॒ । न॑मः । ते॒ । ह॑र॒से ।
 शो॒चिषे॑ । इति॑ । आ॒ह । न॒म॒स्कृत्ये॒ति॑ न॑मः - कृत्यं । हि । व॒सीया॑श्सम् । उ॒प॒च॒र॒न्तीत्यु॑प -
 च॒र॑न्ति । अ॒न्यम् । ते॒ । अ॒स्मत् । त॑प॒न्तु । हे॒तयः॑ । इति॑ । आ॒ह । यम् । ए॒व । द्वेष्टि॑
 । तम् । अ॒स्य॒ । शु॒चा । अ॒र्प॑यति । पा॒व॒कः । अ॒स्मभ्य॑मि॒त्य॒स्म - भ्य॑म् । शि॒वः । भ॒व॒ ।
 इति॑ । आ॒ह । अ॒न्न॑म् । वै । पा॒व॒कः । अ॒न्न॑म् । ए॒व । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे॒ । द्वा॒भ्या॑म् । अधी॒ति॑
 । क्राम॒ति॑ । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑ प्र॒ति - स्थि॒त्यै । अ॒प॒स्य॑व॒तीभ्या॑मि॒त्य॑प॒स्य॑ - व॒तीभ्या॑म् । शान्त्यै ॥

19 TS 5.4.5.1

TS 5.4.5.1

Samhita Paata

नृषदे वडिति व्याघारयति पङ्क्त्याऽऽहुत्या यज्ञमुखमा रभते ऽक्षण्या व्याघारयति तस्मादक्षण्या पश-
वोऽङ्गानि प्रहरन्ति प्रतिष्ठित्यै यद्वषट्कुर्याद्-यातयामाऽस्य वषट्कारः स्याद्यन्न वषट्कुर्याद्-रक्षांसि यज्ञः
हन्युर्वडित्याह परोक्षमेव वषट् करोति नास्य यातयामा वषट्कारो भवति न यज्ञः रक्षांसि घ्नन्ति
हुतादो वा अन्ये देवा - [ ]

Pada Paata

नृषदु इति नृ - सदै । वट् । इति । व्याघारयतीति वि-आघारयति । पङ्क्त्या । आहुत्येत्या-हुत्या
। यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एति । रभते । अक्षण्या । व्याघारयतीति वि - आघारयति
। तस्मात् । अक्षण्या । पशवः । अङ्गानि । प्रेति । हरन्ति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै
। यत् । वषट्कुर्यादिति वषट् - कुर्यात् । यातयामेति यात - यामा । अस्य । वषट्कार इति
वषट्-कारः । स्यात् । यत् । न । वषट्कुर्यादिति वषट् - कुर्यात् । रक्षांसि । यज्ञम् । हन्युः
। वट् । इति । आह । परोक्षमिति परः - अक्षम् । एव । वषट् । करोति । न । अस्य ।
यातयामेति यात - यामा । वषट्कार इति वषट् - कारः । भवति । न । यज्ञम् । रक्षांसि ।
घ्नन्ति । हुतादु इति हुत - अदः । वै । अन्ये । देवाः ।

20 TS 5.4.5.2

TS 5.4.5.2

Samhita Paata

अहुतादोऽन्ये तानग्निचिदेवोभयान् प्रीणाति ये देवा देवानामिति दद्धा मधुमिश्रेणावोक्षति हुतादश्चैव देवानहुतादश्च यजमानः प्रीणाति ते यजमानं प्रीणन्ति दद्धैव हुतादः प्रीणाति मधुषा ऽहुतादो ग्राम्यं वा एतदन्नं यद्वद्धारण्यं मधु यद्वद्वा मधुमिश्रेणावोक्षत्युभयस्याऽवरुद्ध्यै गुमुष्टिनाऽवोक्षति प्राजापत्यो - [ ]

Pada Paata

अहुताद् इत्यहुत - अदः । अन्ये । तान् । अग्निचिदित्यग्नि-चित् । एव । उभयान् । प्रीणाति । ये । देवाः । देवानाम् । इति । दद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु - मिश्रेण । अवेति । उक्षति । हुताद् इति हुत - अदः । च । एव । देवान् । अहुताद् इत्यहुत - अदः । च । यजमानः । प्रीणाति । ते । यजमानम् । प्रीणन्ति । दद्धा । एव । हुताद् इति हुत - अदः । प्रीणाति । मधुषा । अहुताद् इत्यहुत - अदः । ग्राम्यम् । वै । एतत् । अन्नम् । यत् । दधि । आरण्यम् । मधु । यत् । दद्धा । मधुमिश्रेणेति मधु - मिश्रेण । अवोक्षतीत्येव - उक्षति । उभयस्य । अवरुद्ध्या इत्येव - रुद्ध्यै । गुमुष्टिना । अवेति । उक्षति । प्राजापत्य इति प्राजा-पत्यः ।

21 TS 5.4.5.3

TS 5.4.5.3

Samhita Paata

वै गुमुष्टिः संयोनि॒त्वाय॒ द्वाभ्यां॑ प्रति॒ष्ठित्या॑ अनु॒परि॒चार॒-मवो॑क्ष॒त्य-परि॑वर्गमे॒वैनान्॑ प्रीणा॒ति वि वा ए॒ष
प्रा॒णैः प्र॒जया॑ प॒शुभिर्ऋ॒द्धय॑ते योऽग्निं॑ चि॒न्वन्न॑धि॒क्राम॑ति प्रा॒णदा॑ अ॒पान॑दा इत्या॒ह प्रा॒णाने॒वाऽऽत्म॑न्
ध॒त्ते वर्चो॑दा वरि॒वोदा॑ इत्या॒ह प्र॒जा वै वर्चः॑ प॒शवो॑ वरि॒वः प्र॒जामे॒व प॒शूना॑त्मन् ध॒त्ते इन्द्रो॑ वृ॒त्रम॑ह॒न्तं
वृ॒त्रो - [ ]

Pada Paata

वै । गुमुष्टिः । संयोनि॒त्वायेति॑ संयोनि - त्वाय॑ । द्वाभ्याम् । प्रति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्रति - स्थि॒त्यै
। अनु॒परि॒चार॒मित्यनु॑ - परि॒चारम् । अवेति॑ । उ॒क्षति॑ । अप॑रि॒वर्ग॒मित्यपरि॑ - वर्गम् । ए॒व
। ए॒नान् । प्री॒णाति॑ । वीति॑ । वै । ए॒षः । प्रा॒णैरिति॑ प्र - अ॒नैः । प्र॒जयेति॑ प्र - जया॑
। प॒शुभिरिति॑ प॒शु - भिः । ऋ॒द्धय॑ते । यः । अ॒ग्निम् । चि॒न्वन् । अ॒धि॒क्राम॑तीत्य॒धि -
क्राम॑ति । प्रा॒णदा॑ इति॑ प्राण - दाः । अ॒पान॑दा इत्य॒पान - दाः । इति॑ । आ॒ह । प्रा॒णा॒-
निति॑ प्र - अ॒नान् । ए॒व । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । वर्चो॑दा इति॑ वर्चः - दाः । वरि॒वोदा॑ इति॑
वरि॒वः - दाः । इति॑ । आ॒ह । प्र॒जेति॑ प्र - जा । वै । वर्चः॑ । प॒शवः॑ । वरि॒वः । प्र॒-
जामिति॑ प्र - जाम् । ए॒व । प॒शून् । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । इन्द्रः॑ । वृ॒त्रम् । अ॒हन् । तम् । वृ॒त्रः ।

22 TS 5.4.5.4

TS 5.4.5.4

Samhita Paata

ह॒तः षोड॑शभि॒र्भोगै॑र॒सिना॑त् स ए॒ताम॒ग्नये॑ऽनी॒कव॑त् आहु॑तिम॒पश्य॑त् ताम॑जुहोत् तस्या॒ग्निर॑नी॒ कवा॑-
न्थ॒स्वेन॑ भाग॒धेये॑न प्री॒तः षोड॑श॒धा वृ॒त्रस्य॑ भो॒गानप्य॑द॒हद्-वै॒श्वक॑र्म॒णेन॑ पा॒प्मनो॑ निर॑मुच्यत् यदु॒ग्न-
ये॑ऽनी॒कव॑त् आहु॑तिं जुहोत्य॒ग्निरे॒वा-ऽस्या॑नी॒कवा॑न्थ॒स्वेन॑ भाग॒धेये॑न प्री॒तः पा॒प्मान॑मपि॒ दह॑ति वै॒श्वक॑-
र्म॒णेन॑ पा॒प्मनो॑ निर्मु॑च्यते यं का॒मये॑त चि॒रं पा॒प्मनो॑ - [ ]

Pada Paata

ह॒तः । षो॒ड॒शभि॑रिति॒ षोड॑श - भिः । भो॒गैः । अ॒सिना॑त् । सः । ए॒ताम् । अ॒ग्नये॑ ।
अनी॑कव॒त् इत्य॑नी॒क - व॒त्ते । आहु॑तिमि॒त्या - हु॒तिम् । अ॒पश्य॑त् । ताम् । अ॒जुहो॑त् । त-
स्य॑ । अ॒ग्निः । अनी॑कवा॒नित्य॑नी॒क - वा॒न् । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ - धेये॑न । प्री॒तः
। षो॒ड॒शधे॑ति॒ षोड॑श-धा । वृ॒त्रस्य॑ । भो॒गान् । अपी॑ति । अ॒द॒हत् । वै॒श्वक॑र्म॒णेनेति॑ वैश्व -
क॑र्म॒णेन॑ । पा॒प्मनः॑ । निरिति॑ । अ॒मुच्य॑त् । यत् । अ॒ग्नये॑ । अनी॑कव॒त् इत्य॑नी॒क - व॒त्ते
। आहु॑तिमि॒त्या - हु॒तिम् । जुहो॑ति । अ॒ग्निः । ए॒व । अ॒स्य । आनी॑कवा॒नित्य॑नी॒क - वा॒न्
। स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ - धेये॑न । प्री॒तः । पा॒प्मान॑म् । अपी॑ति । द॒ह॒ति । वै॒श्वक॑र्म॒-
णेनेति॑ वैश्व - क॑र्म॒णेन॑ । पा॒प्मनः॑ । निरिति॑ । मु॒च्य॒ते । यम् । का॒मये॑त । चि॒रम् । पा॒प्मनः॑ ।

23 TS 5.4.5.5

TS 5.4.5.5

Samhita Paata

निर्मुच्येतेत्येकैकं तस्य जुहुयाच्चिरमेव पाप्मनो निर्मुच्यते यं कामयेत ताजक् पाप्मनो निर्मुच्येतेति
सर्वाणि तस्यानुद्रुत्य जुहुयात् ताजगेव पाप्मनो निर्मुच्यतेऽथो खलु नानैव सूक्ताभ्यां जुहोति नानैव
सूक्तयोर्वीर्यं दधात्यथो प्रतिष्ठित्यै ॥

Pada Paata

निरिति । मुच्येत । इति । एकैकमित्येकै-एकम् । तस्य । जुहुयात् । चिरम् । एव । पाप्मनः
। निरिति । मुच्यते । यम् । कामयेत । ताजक् । पाप्मनः । निरिति । मुच्येत । इति ।
सर्वाणि । तस्य । अनुद्रुत्येत्यनु-द्रुत्य । जुहुयात् । ताजक् । एव । पाप्मनः । निरिति । मुच्यते
। अथो इति । खलु । नाना । एव । सूक्ताभ्यामिति सु - उक्ताभ्याम् । जुहोति । नाना । एव
। सूक्तयोरिति सु - उक्तयोः । वीर्यम् । दधाति । अथो इति । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै ॥

24 TS 5.4.6.1

TS 5.4.6.1

Samhita Paata

उदे॑नमुत्त॑रां न॒येति॑ स॒मिध॑ आ द॒धाति॑ यथा॑ ज॒नं य॑तेऽव॒सं क॑रोति॑ ता॒दृगे॒व तत् ति॑स्र आ द॒धाति॑
त्रि॒वृद्वा अ॒ग्निर्यावा॑ने॒वाग्नि॑स्तस्मै॑ भा॒ग॒धेयं॑ क॒रोत्यौदु॑म्बरी॒भ॒व॒न्त्यूर्वा उ॑दुम्ब॒र ऊ॒र्जमे॑वास्मा॒ अपि॑ द॒-
धा॒त्युदु॑ त्वा वि॒श्वे दे॒वा इत्या॑ह प्रा॒णा वै वि॒श्वे दे॒वाः प्रा॒णै - [ ]

Pada Paata

उ॒दि॒ति॑ । ए॒न॒म् । उ॒त्त॒रामि॑त्युत् - त॒राम् । न॒य॒ । इति॑ । स॒मिध॑ इति॑ सं - इधः॑ । ए॒ति॑
। द॒धा॒ति॑ । यथा॑ । ज॒न॒म् । य॒ते । अ॒व॒स॒म् । क॑रोति॑ । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । ति॒-
स्रः । ए॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ । त्रि॒वृ॒दि॒ति॑ त्रि - वृत् । वै । अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व । अ॒ग्निः
। तस्मै॑ । भा॒ग॒धे॒य॒मि॒ति॑ भा॒ग - धे॒य॒म् । क॑रोति॑ । औदु॑म्बरीः । भ॒व॒न्ति॑ । ऊ॒र्क् । वै
। उ॒दु॒ब॒रः । ऊ॒र्ज॒म् । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒पी॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ । उ॒दि॒ति॑ । उ॒ । त्वा॒ । वि॒श्वे
। दे॒वाः । इति॑ । आ॒ह॒ । प्रा॒णा इति॑ प्र - अ॒नाः । वै । वि॒श्वे । दे॒वाः । प्रा॒णैरि॑ति॑ प्र - अ॒नैः ।

25 TS 5.4.6.2

TS 5.4.6.2

Samhita Paata

रे॒वैन॑मुद्यच्छ॒ते ऽग्ने॑ भ॒रन्तु॑ चि॒त्तिभि॑रित्या॒ह॒ यस्मा॑ ए॒वैनं॑ चि॒त्तायो॑द्यच्छ॒ते तेनै॒वैनः॑ स॒म॒र्द्धय॑ति॒ पञ्च॑
दि॒शो दै॒वीर्य॑म्भ॒वन्तु॑ दे॒वीरि॑त्या॒ह॒ दि॒शो ह्येषो॑ऽनु॒ प्र॒च्यव॑ते ऽपा॒मंति॑ दु॒र्म॒तिं बा॑ध॒माना॒ इत्या॑ह॒ रक्ष॑सा॒-
म॒प॒ह॒त्यै रा॒य॒स्पोषे॑ य॒ज्ञं॒प॒ति॒मा॒भज॑न्ती॒रि॒त्या॒ह॒ प॒शवो॑ वै रा॒य॒स्पोषः॑ - [ ]

Pada Paata

ए॒व । ए॒न॒म् । उ॒दि॒तिं । य॒च्छ॒ते । अ॒ग्ने॑ । भ॒र॑न्तु । चि॒त्ति॑भि॒रिति॑ चि॒त्तिं - भिः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । य॒स्मै॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । चि॒त्ताय॑ । उ॒द्यच्छ॑तु॒ इत्यु॑त॒-यच्छ॑ते । तेन॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । स॒मि॒तिं । अ॒र्द्ध॒य॒ति॒ । प॒ञ्च॑ । दि॒शः॑ । दै॒वीः॑ । य॒ज्ञ॒म् । अ॒व॒न्तु॑ । दे॒वीः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । दि॒शः॑ । हि॒ । ए॒षः॑ । अ॒न्वि॒तिं । प्र॒च्य॒वंतु॑ इति॑ प्र - च्य॒वंते॑ । अ॒पे॒तिं । अ॒म॒ति॒म् । दु॒र्म॒ति॒मि॒तिं दुः॑ - म॒ति॒म् । बा॒ध॒मा॒नाः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ । र॒क्ष॑सा॒म् । अ॒प॑ह॒त्या॒ इत्य॑प - ह॒त्यै॑ । रा॒यः॑ । पो॒षे॑ । य॒ज्ञ॒प॒ति॒-मि॒तिं य॒ज्ञ॒प॒ति॒म् । आ॒भ॒ज॑न्ती॒रित्या॑ - भ॒ज॑न्तीः । इति॑ । आ॒ह॒ । प॒श॒वः॑ । वै । रा॒यः॑ । पो॒षः॑ ।

26 TS 5.4.6.3**TS 5.4.6.3****Samhita Paata**

प॒शू॒ने॒वाव॑ रु॒न्धे ष॒ङ्गि॒र॒हर॑ति ष॒ट् वा ऋ॒त॒व॑ ऋ॒तु॒भि॒रि॒वैन॑ हर॒ति॒ द्वे प॑रि॒गृ॒ह्य॑वती भवतो र॒क्ष॑सा॒म॒प॑ह॒त्यै सूर्य॑र॒श्मि॒र॒हरि॑केशः पुर॒स्ता॒दि॒त्या॒ह॒ प्र॒सू॒त्यै ततः॑ पा॒व॒का आ॒शि॒षो नो॑ जुष॒न्ता॒मि॒त्या॒हान्नं॑ वै पा॒व॒कोऽन्न॑मे॒वाव॑ रु॒न्धे दे॒वा॒सु॒राः सँय॑न्ता आस॒न् ते दे॒वा ए॒त॒द॒प्र॑ति॒रथ॑-मप॒श्य॒न् तेन॑ वै ते॒ प्र॒त्य - [ ]

Pada Paata

प॒शून् । ए॒व । अ॒वे॒तिं । रु॒न्धे॑ । ष॒ङ्गि॒रि॒तिं ष॒ट्-भिः॑ । ह॒र॒ति॒ । ष॒ट् । वै । ऋ॒त॒वः॑ । ऋ॒तु॒भि॒रि॒त्यु॒तु - भिः॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । ह॒र॒ति॒ । द्वे॑ इति॑ । प॒रि॒गृ॒ह्य॑वती॒ इति॑ प॒रि॒गृ॒ह्य॑ - व॒ती॒

। भवतुः । रक्षसाम् । अपहत्या इत्यप - हृत्यै । सूर्यरश्मिरिति सूर्य - रश्मिः । हरिकेश
इति हरि-केशः । पुरस्तात् । इति । आह । प्रसूत्या इति प्र-सूत्यै । ततः । पावकाः ।
आशिष इत्या - शिषः । नः । जुषन्ताम् । इति । आह । अन्नम् । वै । पावकः । अन्नम्
। एव । अवेति । रुन्धे । देवासुरा इति देव-असुराः । संयत्ता इति सं - यत्ताः । आस-
न्न । ते । देवाः । एतत् । अप्रतिरथमित्यप्रति - रथम् । अपश्यन्न । तेन । वै । ते । अप्रति ।

27 TS 5.4.6.4

TS 5.4.6.4

Samhita Paata

-सुरानजयन् तदप्रतिरथस्या-प्रतिरथत्वं यदप्रतिरथं द्वितीयो होताऽन्वाहप्रत्येव तेन यजमानो भ्रातृ-
व्यान् जयत्यथो अनभिजितमेवाभि जयति दशर्चं भवति दशाक्षरा विराड् विराजेमौ लोकौ विधृता
वनयोर्लोकयोर्विधृत्या अथो दशाक्षरा विराडन्न विराड् विराज्येवान्नाद्ये प्रतितिष्ठत्यसदिव वा अन्त-
रिक्षमन्तरिक्षमिवा ऽऽ*ग्रीद्धमाग्रीद्धे - [ ]

Pada Paata

असुरान् । अजयन् । तत् । अप्रतिरथस्येत्यप्रति - रथस्य । अप्रतिरथत्वमित्यप्रतिरथ - त्वम्
। यत् । अप्रतिरथमित्यप्रति-रथम् । द्वितीयः । होता । अन्वाहेत्यनु - आह । अप्रति । एव
। तेन । यजमानः । भ्रातृव्यान् । जयति । अथो इति । अनभिजितमित्यनभि - जितम् ।
एव । अभीति । जयति । दशर्चमिति दश - ऋचम् । भवति । दशाक्षरेति दश - अक्षरा
। विराडिति वि - राट् । विराजेति वि - राजा । इमौ । लोकौ । विधृताविति वि - धृतौ ।

अ॒नयोः॑ । लो॒कयोः॑ । वि॒धृत्या॑ इति॒ वि - धृ॒त्यै । अथो॑ इति॒ । दशो॑क्षरेति॒ दशं - अ॒क्षरा॑ ।
 वि॒राडिति॑ वि - राट् । अन्न॑म् । वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒राजीति॑ वि - राजि॑ । ए॒व । अ॒न्नाद्य॑
 इत्य॑न्न - अद्ये॑ । प्रतीति॑ । तिष्ठति॑ । असत् । इ॒व । वै । अ॒न्तरिक्ष॑म् । अ॒न्तरिक्ष॑म् । इ॒व
 । आग्नी॑ध्रमित्याग्नि॑ - इ॒ध्रम् । आग्नी॑द्ध इत्याग्नि॑ - इ॒द्धे ।

28 TS 5.4.6.5

TS 5.4.6.5

Samhita Paata

ऽश्मा॑नं॒ नि द॑धाति॒ स॒त्त्वाय॑ द्वाभ्यां॒ प्रति॑ष्ठित्यै वि॒मानं॑ ए॒ष दि॒वो म॒द्ध्यं आ॒स्तु इत्या॑ह॒ व्ये॑वैतया॑
 मिमी॑ते॒ म॒द्ध्ये दि॒वो निहि॑तः॒ पृश्नि॑रश्मेत्या॒हान्नं॑ वै पृ॒श्यन्न॑मे॒वाव रु॒न्धे च॒त॒सृभि॑रा पु॒च्छा॑देति॒ च॒त्वारि॑
 छन्दा॑श्सि॒ छन्दो॑भिरि॒वेन्द्रं॑ वि॒श्वा अ॒वीवृ॑ध॒न्नित्या॑ह॒ वृद्धि॑मे॒वोपा॑वर्तते॒ वाजा॑नाः॒ सत्प॑तिं पति॒ - [ ]

Pada Paata

अश्मा॑नम् । नीति॑ । दु॒धाति॑ । स॒त्त्वायेति॑ सत् - त्वायं॑ । द्वाभ्या॑म् । प्रति॑ष्ठित्या॒ इति॒ प्रति॑ -
 स्थि॒त्यै । वि॒मान॒ इति॑ वि - मानः॑ । ए॒षः । दि॒वः । म॒द्ध्ये । आ॒स्ते । इति॑ । आ॒ह । वीति॑ ।
 ए॒व । ए॒तया॑ । मि॒मी॒ते । म॒द्ध्ये । दि॒वः । निहि॑त इति॒ नि - हि॒तः । पृश्निः॑ । अश्मा॑ । इति॑
 । आ॒ह । अन्न॑म् । वै । पृश्नि॑ । अन्न॑म् । ए॒व । अवेति॑ । रु॒न्धे । च॒त॒सृभिरिति॑ च॒त॒सृ-भिः॑
 । एति॑ । पु॒च्छा॑त् । ए॒ति । च॒त्वारि॑ । छन्दा॑श्सि । छन्दो॑भिरिति॒ छन्दः॑ - भिः॑ । ए॒व ।
 इन्द्र॑म् । वि॒श्वाः । अ॒वीवृ॑ध॒न्न । इति॑ । आ॒ह । वृद्धि॑म् । ए॒व । उ॒पाव॑र्तत॒ इत्यु॑प-आवर्तते ।

वाजा॑नाम् । स॒त्प॑तिमि॒ति स॒त् - प॒तिम् । प॒तिम् ।

29 TS 5.4.6.6

TS 5.4.6.6

Samhita Paata

-मित्या॒हाऽन्नं॑ वै वाजोऽन्नमे॒वाव॑ रुन्धे सु॒म्रहूर्य॑ज्ञो दे॒वाः आ च॑ वक्ष॒दित्या॑ह प्र॒जा वै प॒शवः॑ सु॒म्रं
प्र॒जामे॒व प॒शूना॒त्मन् ध॑त्ते यक्ष॑द॒ग्निर्दे॒वो दे॒वाः आ च॑ वक्ष॒दित्या॑ह स्व॒गाकृ॑त्यै वाज॑स्य मा प्र॒सवे॑नोद्-
ग्रा॒भेणो॑द॒ग्रभी॑दित्या॒हासौ॑ वा आ॒दित्य॑ उ॒द्यन्नु॑द्ग्रा॒भ एष॑ ( ) नि॒म्रोच॑न् नि॒ग्राभो॑ ब्रह्म॑णैवाऽऽ*त्मानं॑मुद्-
गृ॒ह्णाति॑ ब्रह्म॑णा॒ भ्रातृ॑व्यं नि गृ॒ह्णाति॑ ॥

Pada Paata

इति॑ । आ॒ह । अ॒न्नम् । वै । वाजः॑ । अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । सु॒म्रहूरि॑ति सु॒म्र
- हूः । य॒ज्ञः । दे॒वान् । एति॑ । च॒ । व॒क्षत् । इति॑ । आ॒ह । प्र॒जेति॑ प्र - जा । वै
। प॒शवः॑ । सु॒म्रम् । प्र॒जामि॑ति प्र - जाम् । ए॒व । प॒शून् । आ॒त्मन् । ध॑त्ते । यक्ष॑त्
। अ॒ग्निः । दे॒वः । दे॒वान् । एति॑ । च॒ । व॒क्षत् । इति॑ । आ॒ह । स्व॒गाकृ॑त्या इति॑
स्व॒गा - कृ॑त्यै । वाज॑स्य । मा॒ । प्र॒सवे॑नेति॑ प्र - सवेन॑ । उ॒द्ग्राभे॑णेत्यु॒त्-ग्रा॒भेण॑ । उ॒दि॒ति
। अ॒ग्रभी॑त् । इति॑ । आ॒ह । अ॒सौ । वै । आ॒दित्यः॑ । उ॒द्यन्ति॑त्यु॒त् - यन् । उ॒द्ग्राभ॑
इत्यु॒त् - ग्रा॒भः । एषः॑ ( ) । नि॒म्रोच॑न्निति॑ नि - म्रोचन् । नि॒ग्राभ॑ इति॑ नि - ग्रा॒भः । ब्र-
ह्म॑णा । ए॒व । आ॒त्मानं॑ । उ॒द्गृह्णा॑तीत्यु॒त् - गृ॒ह्णाति॑ । ब्रह्म॑णा । भ्रातृ॑व्यम् । नीति॑ । गृ॒ह्णाति॑ ॥

30 TS 5.4.7.1

TS 5.4.7.1

Samhita Paata

प्राचीमनु॑ प्रदिशं॑ प्रेहि॑ विद्वानित्या॑ह देवलोक-मे॒वैतयो॑पावर्तते॑ क्रम॑द्धम॒ग्निना॑ नाक॒-मित्या॑हे॒माने॒वैतया॑
लोकान् क्र॑मते पृथि॒व्या अ॒हमु॒दन्तरि॑क्षमा ऽरु॑ह॒मित्या॑हे॒माने॒वैतया॑ लोकान्त् स॒मारो॑हति सुव॒र्यन्तो॑
नापे॑क्षन्त॒ इत्या॑ह सुव॒र्गमे॒वैतया॑ लोकमे॒त्यग्रे॑ प्रेहि॑ - [ ]

Pada Paata

प्राची॑म् । अन्वि॑ति । प्रदि॑शमि॒ति प्र-दिश॑म् । प्रेति॑ । इहि॑ । विद्वान् । इति॑ । आ॒ह ।
दे॒वलोक॑मि॒ति देव - लोक॑म् । ए॒व । ए॒तया॑ । उ॒पावर्त॑त॒ इत्यु॑प - आवर्त॑ते । क्रम॑द्धम् ।
अ॒ग्निना॑ । नाक॑म् । इति॑ । आ॒ह । इ॒मान् । ए॒व । ए॒तया॑ । लोकान् । क्र॑म॒ते । पृथि॒व्याः
। अ॒हम् । उ॒दि॒ति । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒ति । अ॒रु॒हम् । इति॑ । आ॒ह । इ॒मान् । ए॒व । ए॒तया॑
। लोकान् । स॒मारो॑ह॒तीति॑ सं - आ॒रो॒हति॑ । सु॒वः । यन्तः॑ । न । अ॒पे॒ति । ई॒क्षन्ते॑ ।
इति॑ । आ॒ह । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः - गम् । ए॒व । ए॒तया॑ । लोक॑म् । ए॒ति । अ॒ग्रे । प्रेति॑ । इहि॑ ।

31 TS 5.4.7.2

TS 5.4.7.2

Samhita Paata

प्रथ॑मो दे॒वय॑ता-मि॒त्याहो॑भये॒ष्वेवै॑तया॑ दे॒वम॑नु॒ष्येषु॑ चक्षु॑र्दधाति॒ पञ्च॑भिरधि॑ क्रामति॒ पाङ्क्तो॑ य॒ज्ञो या॑वाने॒व
य॒ज्ञस्तेन॑ स॒ह सु॑व॒र्गल॑ोकमेति॒ नक्तो॑षासेति॒ पुरोऽनु॑वा॒क्याम॑न्वाह॒ प्रत्या॑ अ॒ग्रे स॒हस्रा॑क्षेत्याह॒ साह॑स्रः
प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑तेरा॒स्यै तस्मै॑ ते वि॒धेम॒ वाजा॑य॒ स्वाहे॑त्या॒हान्नं॑ वै वा॒जोऽन्न॑मे॒वाव॑ - [ ]

Pada Paata

प्रथ॑मः । दे॒वय॑तामिति॑ दे॒व - य॑ताम् । इति॑ । आ॒ह । उ॒भये॑षु । ए॒व । ए॒तया॑ । दे॒वम॑नु॒ष्येष्विति॑
दे॒व - म॑नु॒ष्येषु॑ । चक्षुः॑ । द॒धाति॑ । प॒ञ्चभिर॑िति॑ प॒ञ्च - भिः॑ । अधी॑ति । क्राम॑ति । पाङ्क्तः॑ ।
य॒ज्ञः । या॑वान् । ए॒व । य॒ज्ञः । तेन॑ । स॒ह । सु॑व॒र्गमिति॑ सु॒वः - ग॑म् । लो॒कम् । ए॒ति
। नक्तो॑षासा॑ । इति॑ । पुरोऽनु॑वा॒क्यामिति॑ पुरः - अ॒नुवा॒क्याम् । अ॒न्विति॑ । आ॒ह । प्र॒त्यै ।
अ॒ग्रे । स॒हस्रा॑क्षेति॑ स॒हस्र॑ - अ॒क्षु । इति॑ । आ॒ह । सा॒हस्रः॑ । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॑तिः ।
प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा - प॑तेः । आ॒स्यै । तस्मै॑ । ते । वि॒धेम॒ । वाजा॑य । स्वाहा॑ । इति॑ । आ॒ह
। अ॒न्नम् । वै । वा॒जः । अ॒न्नम् । ए॒व । अ॒वेति॑ ।

32 TS 5.4.7.3

TS 5.4.7.3

Samhita Paata

रु॒न्धे दु॒द्रुः पू॒र्णामौ॑दु॒म्बरीः॑ स्वय॑मातृ॒ण्णायां॑ जुहो॒त्यूर्ग्वे॑ द॒द्र्यूर्गु॑दु॒म्बरोऽसौ॑ स्वय॑मातृ॒ण्णा ऽमु॒ष्यामे॒वो-
र्जं॑ दधाति॒ तस्मा॑द॒मुतोऽर्वा॑ची॒मूर्ज॑मुप॑ जी॒वाम॑स्ति॒सृभिः॑ सा॒दय॑ति त्रि॒वृद्वा अ॒ग्निर्या॑वा॒नेवा॒ग्निस्तं॑ प्र॒तिष्ठां॑

गमयति॑ प्रेद्धो॑ अग्ने दीदिहि॑ पुरो न॒ इत्यौदु॑म्बरी॒मा द॑धात्येषा॒ वै सू॒र्मी कर्ण॑कावत्येतया॑ ह स्म - [ ]

Pada Paata

रु॒न्धे । दु॒द्धः । पू॒र्णाम् । औदु॑म्बरीम् । स्व॒यमा॑तृ॒ण्णायामि॑ति स्वयं - आ॒तृ॒ण्णायाम् । जु॒होति॑ ।
ऊ॒र्क् । वै । दधि॑ । ऊ॒र्क् । उ॒दु॒बंरः॑ । अ॒सौ । स्व॒यमा॑तृ॒ण्णेति॑ स्वयं - आ॒तृ॒ण्णा । अ॒मुष्या॑म्
। ए॒व । ऊ॒र्जम् । दु॒धाति॑ । तस्मा॑त् । अ॒मुतः॑ । अ॒र्वाची॑म् । ऊ॒र्जम् । उपे॑ति । जी॒वाम्ः
। तिसृ॑भिरिति॑ तिसृ - भिः । सा॒दय॑ति । त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृत् । वै । अ॒ग्निः । या॒वान् । ए॒व
। अ॒ग्निः । तम् । प्र॒तिष्ठा॑मिति॑ प्रति-स्थाम् । ग॒मय॑ति । प्रे॒द्ध इति॑ प्र - इ॒द्धः । अ॒ग्ने । दी॒दिहि॑
। पु॒रः । नः । इति॑ । औदु॑म्बरीम् । एति॑ । दु॒धाति॑ । ए॒षा । वै । सू॒र्मी । कर्ण॑कावतीति॑
कर्ण॑क - व॒ति । ए॒तया॑ । ह । स्म ।

33 TS 5.4.7.4

TS 5.4.7.4

Samhita Paata

वै दे॒वा असु॑राणां॒ शत॑त॒रु॒हाः स्तृ॑हन्ति॒ यदे॒तया॑ सु॒मिध॑मा॒दधा॑ति॒ वज्र॑मे॒वैतच्छ॑त॒र्घ्नीं य॑ज॒मानो॑
भ्रातृ॑व्याय॒ प्रह॑रति॒ स्तृ॒त्या अ॒च्छम्ब॑द्धारं॒ वि॒धेम॑ ते प॒रमे॑ जन्म॒न्नग्न॑ इति॒ वैक॑ङ्कती॒मा द॑धाति॒ भा ए॒वाव॑
रु॒न्धे ताः॑ सं॒वितु॑र्वरे॒ण्यस्य॑ चि॒त्रामि॑ति॒ शमी॑मयी॒ शान्त्या॑ अ॒ग्निर्वा॑ ह॒ वा अ॑ग्नि॒चितं॑ दु॒हेऽग्नि॑चि॒द्वाऽग्निं॑
दु॒हे ताः॑ - [ ]

Pada Paata

वै । दे॒वाः । अ॒सुरा॑णाम् । श॒त॒त॒रु॒हानि॑ति शत-त॒रु॒हान् । तृ॒ह॒न्ति॑ । यत् । ए॒तया॑ ।
 स॒मिध॑मि॒ति सं - इ॒धम् । आ॒दधा॑ती॒त्या - दधा॑ति । व॒ज्रम् । ए॒व । ए॒तत् । श॒त॒घ्नी॑मि॒ति शत॑
 - घ्नीम् । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्याय । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । स्तृ॒त्यै । अ॒च्छ॒ब॒न्द॒रामि॑त्य॒च्छ॒ब॒न्ट्-का॒रम्
 । वि॒धेम॑ । ते । प॒र॒मे । जन्म॑न् । अ॒ग्ने । इति॑ । वैक॑ङ्क॒तीम् । एति॑ । द॒धाति॑ । भाः ।
 ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । ताम् । स॒वि॒तुः । व॒रे॒ण्यस्य॑ । चि॒त्राम् । इति॑ । श॒मी॒मयी॑मि॒ति
 शमी॑ - मयी॑म् । शान्त्यै॑ । अ॒ग्निः । वा । ह॒ । वै । अ॒ग्नि॒चित॑मि॒त्यग्नि॑ - चि॒तम् । दु॒हे ।
 अ॒ग्नि॒चि॒दि॒त्यग्नि॑ - चि॒त् । वा । अ॒ग्निम् । दु॒हे । ताम् ।

34 TS 5.4.7.5**TS 5.4.7.5****Samhita Paata**

स॒वि॒तुर्व॑रे॒ण्यस्य॑ चि॒त्रामि॑त्या॒हैष॑ वा अ॒ग्नेर्दो॑ह॒स्तम॑स्य॒ कण्व॑ ए॒व श्रा॑य॒सोऽवे॑त् तेन॑ ह॒ स्मै॒न॒ स दु॑हे
 यदे॒तया॑ स॒मिध॑-मा॒दधा॑त्य॒ग्नि॒चिदे॑व तद॒ग्निं दु॑हे स॒प्त ते अ॒ग्ने स॒मिधः॑ स॒प्तजि॑ह्वा इत्या॑ह स॒प्तैवा॑स्य॒
 सा॒प्तानि॑ प्रीणाति पूर्ण॑या जुहोति पूर्ण॑ इ॒व हि प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑ते - [ ]

Pada Paata

स॒वि॒तुः । व॒रे॒ण्यस्य॑ । चि॒त्राम् । इति॑ । आ॒ह॒ । ए॒षः । वै । अ॒ग्नेः । दो॒हः । तम् । अ॒स्य॒
 । कण्वः॑ । ए॒व । श्रा॒य॒सः । अ॒वे॒त् । तेन॑ । ह॒ । स्म॒ । ए॒नम् । सः । दु॒हे । यत् ।

एतयाँ । समिधमिति सं - इधम् । आदधातीत्याँ - दधाति । अग्निचिदित्यग्नि - चित् । एव ।
तत् । अग्निम् । दुहे । सप्त । ते । अग्ने । समिध इति सं - इधः । सप्त । जिह्वाः । इति
। आह । सप्त । एव । अस्य । साप्तानि । प्रीणाति । पूर्णयाँ । जुहोति । पूर्णः । इव ।
हि । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः ।

35 TS 5.4.7.6

TS 5.4.7.6

Samhita Paata

-रास्यै न्यूनया जुहोति न्यूनाद्धि प्रजापतिः प्रजा असृजत प्रजानां सृष्ट्या अग्निदेवेभ्यो निलायत् स
दिशोऽनु प्राऽविशज्जुहन्मनसा दिशो द्याये दिग्भ्य एवैनमव रुन्धे दुद्धा पुरस्ताज्जुहोत्या-ज्येनोपरिष्ठात्
तेजश्चेवास्मा इन्द्रियं च समीची दधाति द्वादशकपालो वैश्वानरो भवति द्वादश मासाः सवत्सरः
सवत्सरो-अग्निवैश्वानरः साक्षा - [ ]

Pada Paata

आस्यै । न्यूनयेति नि-ऊनया । जुहोति । न्यूनादिति नि - ऊनात् । हि । प्रजापतिरिति प्रजा -
पतिः । प्रजा इति प्र - जाः । असृजत । प्रजानामिति प्र - जानाम् । सृष्ट्यै । अग्निः । देवेभ्यः
। निलायत् । सः । दिशः । अनु । प्रेति । अविशत् । जुहत् । मनसा । दिशः । ध्यायेत्
। दिग्भ्य इति दिक् - भ्यः । एव । एनम् । अवेति । रुन्धे । दुद्धा । पुरस्तात् । जुहोति
। आज्येन । उपरिष्ठात् । तेजः । च । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । च । समीची इति ।

दुधा॒ति । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒ इति॒ द्वा॒द॒श॒ - क॒पा॒लः । वै॒श्वान॒रः । भ॒व॒ति । द्वा॒द॒श॒ । मा॒साः । सं॒व॒-
थ्स॒र इति॒ सं॒व॒थ्स॒रः । सं॒व॒थ्स॒र इति॒ सं॒व॒थ्स॒रः । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॒रः । सा॒क्षादि॒ति स - अ॒क्षात् ।

36 TS 5.4.7.7

TS 5.4.7.7

Samhita Paata

-दे॒व वै॒श्वान॒रम॑व॒ रुन्धे॑ यत् प्र॒याजा॑नू॒याजा॑न् कुर्या॒द्विक॑स्तिः सा य॒ज्ञस्य॑ द॒र्विहो॑मं॒ करो॑ति य॒ज्ञस्य॑
प्रति॑ष्ठित्यै रा॒ष्ट्रं वै वै॒श्वान॒रो वि॑ण्म॒रुतो॑ वै॒श्वान॒रः हु॒त्वा मा॑रु॒तान् जु॑होति रा॒ष्ट्र ए॒व वि॒शम॑नु॒ बद्धा॑त्युच्चै-
वै॒श्वान॒रस्याऽऽ श्रा॑वयत्युपा॒शु मा॑रु॒तान् जु॑होति तस्मा॑द्-रा॒ष्ट्रं वि॒शम॑ति॒ वद॑ति मा॒रुता॑ भ॒वन्ति॑ म॒रुतो॑
वै दे॒वानां॑ वि॒शो दे॒ववि॒शेनै॒वास्मै॑ म॒नुष्य॑वि॒श ( ) -म॑व॒ रुन्धे॑ स॒प्त भ॑वन्ति स॒प्तग॑णा॒ वै म॒रुतो॑ ग॒णश॑
ए॒व वि॒शम॑व॒ रुन्धे॑ ग॒णेन॑ ग॒णम॑नु॒द्रुत्य॑ जु॒होति॑ वि॒शमे॒वास्मा॑ अनु॒वर्त्मानं॑ करोति ॥

Pada Paata

ए॒व । वै॒श्वान॒रम् । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । यत् । प्र॒याजा॑नू॒याजा॑निति॒ प्रया॑ज - अ॒नूया॑जान् । कुर्या॑त्
। वि॒क॒स्तिरि॑ति॒ वि - क॒स्तिः । सा । य॒ज्ञस्य॑ । द॒र्विहो॑ममि॒ति द॒र्वि - हो॑मम् । क॒रोति॑ ।
य॒ज्ञस्य॑ । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । रा॒ष्ट्रम् । वै । वै॒श्वान॒रः । विट् । म॒रुतः॑ ।
वै॒श्वान॒रम् । हु॒त्वा । मा॑रु॒ताम् । जु॑होति । रा॒ष्ट्रे । ए॒व । वि॒शम् । अ॒न्वि॒ति । ब॒द्धाति॑ ।
उ॒च्चैः । वै॒श्वान॒रस्य॑ । ए॒ति । श्रा॒वय॑ति । उ॒पा॒श्वित्यु॑प - अ॒शु । मा॑रु॒तान् । जु॑होति ।
तस्मा॑त् । रा॒ष्ट्रम् । वि॒शम् । अ॒तीति॑ । व॒दति॑ । मा॒रुताः॑ । भ॒वन्ति॑ । म॒रुतः॑ । वै ।

देवाना॑म् । विशः॑ । दे॒व॒वि॒शेनेति॑ देव - वि॒शेनं॑ । ए॒व । अ॒स्मै । म॒नु॒ष्य॒वि॒शमिति॑ मनुष्य -
वि॒शम् ( ) । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । स॒प्त । भ॒व॒न्ति । स॒प्त॒ग॒णा इति॑ स॒प्त - ग॒णाः । वै । म॒रुतः॑
। ग॒ण॒श इति॑ गण - शः । ए॒व । वि॒श॑म् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । ग॒णेन॑ । ग॒णम् । अ॒नु॒द्रु॒-
त्येत्य॑नु - द्रुत्य॑ । जु॒होति॑ । वि॒श॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । अ॒नु॒व॒र्त्मान॑मित्यनु॑ - व॒र्त्मान॑म् । क॒रोति॑ ॥

37 TS 5.4.8.1

TS 5.4.8.1

Samhita Paata

वसो॑र्द्धा॑ जु॒होति॑ वसो॑र्मे॒ धारा॑ऽस॒दिति॑ वा ए॒षा हू॑यते घृ॒तस्य॑ वा ए॒नमे॑षा धारा॑ऽमु॒ष्मिन् लो॒के
पि॒न्व॑मा॒नोप॑ तिष्ठ॒त आज्ये॑न जु॒होति॑ तेजो॑ वा आ॒ज्यं तेजो॑ वसो॑र्द्धा॑ तेज॑सै॒वास्मै॑ तेजो॑ऽव रु॒न्धेऽथो॑
कामा॑ वै वसो॑र्द्धा॑ कामा॑ने॒वाव रु॒न्धे यं का॑मये॒त प्रा॒णान॑स्या॒न्नाद्यं॑ वि - [ ]

Pada Paata

वसोः॑ । धारा॑म् । जु॒होति॑ । वसोः॑ । मे॒ । धारा॑ । अ॒स॒त् । इति॑ । वै । ए॒षा । हू॑यते । घृ॒तस्य॑
। वै । ए॒न॒म् । ए॒षा । धारा॑ । अ॒मु॒ष्मिन् । लो॒के । पि॒न्व॑मा॒ना । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । आ॒ज्ये॑न
। जु॒होति॑ । तेजः॑ । वै । आ॒ज्य॑म् । तेजः॑ । वसोः॑ । धारा॑ । तेज॑सा । ए॒व । अ॒स्मै । तेजः॑
। अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒थो इति॑ । कामाः॑ । वै । वसोः॑ । धारा॑ । कामा॑न् । ए॒व । अ॒वेति॑
। रु॒न्धे । यम् । का॑मये॒त । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र - अ॒नान् । अ॒स्य॑ । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न - अ॒द्यम् । वी॑ति॒ ।

38 TS 5.4.8.2

TS 5.4.8.2

Samhita Paata

च्छिन्धामिति विग्राहं तस्य जुहुयात् प्राणानेवास्यान्नाद्यं विच्छिनत्ति यं कामयेत प्राणानस्यान्नाद्यं सं
तनुयामिति सं तंतां तस्य जुहुयात् प्राणानेवास्यान्नाद्यं सं तनोति द्वादश द्वादशानि जुहोति द्वादश
मासाः संवत्सरः संवत्सरेणै वास्मा अन्नमव रुन्धे ऽन्नं च मेऽक्षुच्च म इत्याहै तद् वा - [ ]

Pada Paata

छिन्धाम् । इति । विग्राहमिति वि - ग्राहम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानिति प्र - अनान् ।
एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् । वीति । छिनत्ति । यम् । कामयेत । प्राणानिति
प्र-अनान् । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् । समिति । तनुयाम् । इति । संतंतामिति सं -
तताम् । तस्य । जुहुयात् । प्राणानिति प्र - अनान् । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम्
। समिति । तनोति । द्वादश । द्वादशानि । जुहोति । द्वादश । मासाः । संवत्सर इति
संवत्सरः । संवत्सरेणेति सं - वत्सरेण । एव । अस्मै । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अन्नम्
। च । मे । अक्षुत् । च । मे । इति । आह । एतत् । वै ।

39 TS 5.4.8.3

TS 5.4.8.3

Samhita Paata

अन्नस्य रूपं रूपेणैवान्नमव रुन्धे ऽग्निश्च म आपश्च म इत्याहैषा वा अन्नस्य योनिः सयोन्येवा-
न्नमव रुन्धे-ऽर्द्धेन्द्राणि जुहोति देवता एवाव रुन्धे यत् सर्वेषा-मर्द्धमिन्द्रः प्रति तस्मादिन्द्रो देवतानां
भूयिष्ठभाक्तम् इन्द्रमुत्तरमाहे-न्द्रियमेवास्मिन्नुपरिष्ठाद् दधाति यज्ञायुधानि जुहोति यज्ञो - [ ]

Pada Paata

अन्नस्य । रूपम् । रूपेण । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अग्निः । च । मे । आपः
। च । मे । इति । आह । एषा । वै । अन्नस्य । योनिः । सयोनीति स - योनि ।
एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अर्द्धेन्द्राणीत्यर्द्ध - इन्द्राणि । जुहोति । देवताः । एव
। अवेति । रुन्धे । यत् । सर्वेषाम् । अर्द्धम् । इन्द्रः । प्रतीति । तस्मात् । इन्द्रः ।
देवतानाम् । भूयिष्ठभाक्तम् इति भूयिष्ठभाक्-तम् । इन्द्रम् । उत्तरमित्युत्-तरम् । आह । इन्द्रि-
यम् । एव । अस्मिन् । उपरिष्ठात् । दधाति । यज्ञायुधानीति यज्ञ-आयुधानि । जुहोति । यज्ञः ।

40 TS 5.4.8.4

TS 5.4.8.4

Samhita Paata

वै यज्ञायुधानि यज्ञमेवाव रुन्धेऽथो एतद्वै यज्ञस्य रूपं रूपेणैव यज्ञमव रुन्धे ऽवभृथश्च मे स्व-
गाकारश्च म इत्याह स्वगाकृत्या अग्निश्च मे घर्मश्च म इत्याहैतद् वै ब्रह्मवर्चसस्य रूपं रूपेणैव
ब्रह्मवर्चसमव रुन्ध ऋक्च मे सामं च म इत्याहै - [ ]

Pada Paata

वै । य॒ज्ञायु॒धानी॑ति॒ य॒ज्ञ-आ॒यु॒धानि॑ । य॒ज्ञम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अथो॒ इति॑ । ए॒तत् ।
 । वै । य॒ज्ञस्य॑ । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । य॒ज्ञम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒व॒भृथ॑ इत्य॑व -
 भृ॒थः । च॒ । मे॒ । स्व॒गा॒का॒र इति॑ स्व॒गा - का॒रः । च॒ । मे॒ । इति॑ । आ॒ह । स्व॒-
 गा॒कृ॒त्या इति॑ स्व॒गा - कृ॒त्यै । अ॒ग्निः । च॒ । मे॒ । घ॒र्मः । च॒ । मे॒ । इति॑ । आ॒ह ।
 । ए॒तत् । वै । ब्र॒ह्मव॒र्च॒सस्ये॑ति॒ ब्र॒ह्म - व॒र्च॒सस्य॑ । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । ब्र॒ह्मव॒र्च॒स-
 मि॒ति॒ ब्र॒ह्म - व॒र्च॒सम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । ऋक् । च॒ । मे॒ । सा॒म । च॒ । मे॒ । इति॑ । आ॒ह ।

41 TS 5.4.8.5**TS 5.4.8.5****Samhita Paata**

-तद्वै छन्द॑सां रू॒पं रू॒पेणै॒व छन्दा॑स्य॒व रुन्धे॑ गर्भा॑श्च मे व॒त्साश्च॑ म॒ इत्या॑है॒तद् वै प॑शूनां
 रू॒पं रू॒पेणै॒व प॑शूनां रुन्धे क॒ल्पा॑न् जु॒होत्य॑ कृ॒त्सस्य॑ कृ॒त्यै यु॒ग्मद॑यु॒जे जु॒होति॑ मि॒थुन॑त्वा॒यो-त्त॑राव॒ती
 भव॑तोऽभि॒क्रान्त्या॑ ए॒का च॑ मे तिस्र॑श्च॒ म॒ इत्या॑ह दे॒वछन्द॑सं॒ वा ए॒का च॑ तिस्र॑श्च - [ ]

Pada Paata

ए॒तत् । वै । छन्दा॑साम् । रू॒पम् । रू॒पेण॑ । ए॒व । छन्दा॑सि॒ । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । गर्भाः॑
 । च॒ । मे॒ । व॒त्साः । च॒ । मे॒ । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । वै । प॑शूनाम् । रू॒पम्

। रूपेण । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । कल्पान् । जुहोति । अक्लृप्तस्य । क्लृप्त्यै
 । युग्मद्वयुजे इति युग्मत् - अयुजे । जुहोति । मिथुनत्वायेति मिथुन - त्वायं । उत्तराव-
 ती इत्युत्तरावती । भवतः । अभिक्रान्त्या इत्यभि - क्रान्त्यै । एका । च । मे । तिस्रः
 । च । मे । इति । आह । देवछन्दसमिति देव - छन्दसम् । वै । एका । च । तिस्रः । च ।

42 TS 5.4.8.6

TS 5.4.8.6

Samhita Paata

मनुष्यछन्दसं चतस्रश्चाष्टौ च देवछन्दसं चैव मनुष्य छन्दसश्चाव रुन्ध आ त्रयस्त्रिंशतो जुहोति
 त्रयस्त्रिंशद्वै देवतां देवता एवाव रुन्ध आऽष्टाचत्वारिंशतो जुहोत्यष्टाचत्वारिंशदक्षरा जगती जा-
 गताः पशवो जगत्यैवास्मै पशून् रुन्धे वाजंश्च प्रसवश्चेति द्वादशं जुहोति द्वादश मासाः सवत्सरः
 सवत्सर एव प्रति तिष्ठति ॥

Pada Paata

मनुष्यछन्दसमिति मनुष्य - छन्दसम् । चतस्रः । च । अष्टौ । च । देवछन्दसमिति देव -
 छन्दसम् । च । एव । मनुष्यछन्दसमिति मनुष्य - छन्दसम् । च । अवेति । रुन्धे । एति
 । त्रयस्त्रिंशत् इति त्रयः - त्रिंशत् । जुहोति । त्रयस्त्रिंशदिति त्रयः - त्रिंशत् । वै ।
 देवताः । देवताः । एव । अवेति । रुन्धे । एति । अष्टाचत्वारिंशत् इत्यष्टा - चत्वारिंशत्
 । जुहोति । अष्टाचत्वारिंशदक्षरेत्यष्टाचत्वारिंशत्-अक्षरा । जगती । जागताः । पशवः ।
 जगत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । वाजः । च । प्रसव इति प्र-सवः ।

च । इति । द्वादशम् । जुहोति । द्वादश । मासाः । सँवत्सर इति सं - वत्सरः । सँवत्सर
इति सं - वत्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठति ॥

43 TS 5.4.9.1

TS 5.4.9.1

Samhita Paata

अग्निर्देवेभ्यो ऽप॑क्रामद्भाग॑धेयमिच्छ॑मानस्तं दे॒वा अ॑ब्रुवन्नुप॑ न॒ आ वर्त॑स्व ह॒व्यं नो॑ व॒हेति॑
सोऽब्र॑वीद्-वरं॑ वृ॒णै मह्य॑मेव वाज॑प्रस॒वीयं जुह॑वन्निति॑ तस्मा॑द॒ग्रये॑ वाज॑प्रस॒वीयं जुह॑ति॒ यद्-वाज॑प्रस॒वीयं
जुहो॑त्यग्निमे॒व तद्-भा॑ग॒धेये॑न॒ सम॑र्द्धयत्यथो॑ अ॒भिषे॑क ए॒वास्य॑ स च॑तुर्दशभिर्जुहोति॑ सप्त॑ ग्रा॒म्या ओ-
ष॑धयः सप्ता - [ ]

Pada Paata

अ॒ग्निः । दे॒वेभ्यः॑ । अ॒पेति॑ । अ॒क्राम॑त् । भा॒ग॒धेय॑मिति॑ भा॒ग॒धेय॑म् । इ॒च्छमा॑नः । तम्
। दे॒वाः । अ॒ब्रुव॑न् । उ॒पेति॑ । नः॒ । एति॑ । वर्त॑स्व । ह॒व्यम् । नः॒ । व॒ह । इति॑
। सः । अ॒ब्रवी॑त् । वरं॑ । वृ॒णै । मह्य॑म् । ए॒व । वा॒ज॒प्रस॒वीय॑मिति॑ वाज॑ - प्र॒स॒वीय॑म्
। जुह॑वन् । इति॑ । तस्मा॑त् । अ॒ग्रये॑ । वा॒ज॒प्रस॒वीय॑मिति॑ वाज॑ - प्र॒स॒वीय॑म् । जुह॑ति ।
यत् । वा॒ज॒प्रस॒वीय॑मिति॑ वाज॑ - प्र॒स॒वीय॑म् । जुहोति॑ । अ॒ग्निम् । ए॒व । तत् । भा॒ग॒धेये॑नेति॑
भा॒ग॒ - धेये॑न । समि॑ति । अ॒र्द्धय॑ति । अथो॑ इति॑ । अ॒भिषे॑क इत्य॑भि - से॒कः । ए॒व ।
अ॒स्य । सः । च॑तुर्दशभि॒रिति॑ चतुर्दश॑ - भिः । जुहोति॑ । सप्त॑ । ग्रा॒म्याः । ओष॑धयः । सप्त॑ ।

44 TS 5.4.9.2

TS 5.4.9.2

Samhita Paata

-*ऽऽरण्या उ॒भयी॑षाम॒वरु॑द्ध्या अ॒न्नस्या॑न्नस्य जुहोत्य॒न्नस्या॑न्नस्या-वरुद्ध्या औदु॑म्बरेण सु॒वेण॑ जुहोत्यूर्वा उ॒दुम्ब॑र ऊ॒र्गन्न॑मूर्जे॒वास्मा॑ ऊ॒र्जम॑न्नमव रुन्धे ऽग्नि॒र्वै दे॒वाना॑-म॒भिषि॑क्तोऽग्नि॒चिन्-म॑नु॒ष्याणां॑ तस्मा॑दग्नि॒चिद्-व॑र॒ ष॑ति न धा॒वेद॑वरुद्धः॒ ह्यस्या॑-न्नम॒न्नमि॑व खलु॒ वै व॑र॒ षं य॑द्वावेदु॒न्नाद्-या॑द्वावेदु॒पाव॑र्तेता॒न्नाद्य॑मे॒वाभ्यु॑ - [ ]

Pada Paata

आ॒र॒ण्याः । उ॒भयी॑षाम् । अ॒वरु॑द्ध्या इत्य॒व - रु॑द्ध्यै । अ॒न्नस्या॑न्नस्येत्य॒न्नस्य॑ - अ॒न्नस्य॑ । जुहोति । अ॒न्नस्या॑न्नस्येत्य॒न्नस्य॑ - अ॒न्नस्य॑ । अ॒वरु॑द्ध्या इत्य॒व - रु॑द्ध्यै । औदु॑म्बरेण । सु॒वेण॑ । जुहोति । ऊ॒र्क् । वै । उ॒दुम्ब॑रः । ऊ॒र्क् । अ॒न्नम् । ऊ॒र्जा । ए॒व । अ॒स्मै । ऊ॒र्जम् । अ॒न्नम् । अ॒वेति॑ । रुन्धे । अ॒ग्निः । वै । दे॒वाना॑म् । अ॒भिषि॑क्त इत्य॒भि - सि॑क्तः । अ॒ग्नि॒चिदि॒त्यग्नि॑ - चि॒त् । म॑नु॒ष्याणा॑म् । तस्मा॑त् । अ॒ग्नि॒चिदि॒त्यग्नि॑ - चि॒त् । व॑र॒ ष॑ति । न । धा॒वेत् । अ॒वरु॑द्धमित्य॒व - रु॑द्धम् । हि । अ॒स्य॑ । अ॒न्नम् । अ॒न्नम् । इ॒व । खलु॑ । वै । व॑र॒ ष॑म् । यत् । धा॒वेत् । अ॒न्नाद्या॑दि॒त्यन्न॑ - अ॒द्यात् । धा॒वेत् । उ॒पाव॑र्तेतेत्य॒प-आ॑वर्तेत । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न - अ॒द्यम् । ए॒व । अ॒भीति॑ ।

45 TS 5.4.9.3

TS 5.4.9.3

Samhita Paata

-पावर्तते नक्तोषासेति कृष्णायै श्वेतवत्सायै पयसा जुहोत्यह्वास्मै रात्रिं प्रदापयति रात्रियाऽहरहोरात्रे
एवास्मै प्रत्ते काममन्नाद्यं दुहाते राष्ट्रभृतो जुहोति राष्ट्रमेवाव रुन्धे षड्भिर्जुहोति षड्वा ऋतवं ऋतुष्वेव
प्रतीतिष्ठति भुवनस्य पत् इति रथमुखे पञ्चाऽऽहुतीर्जुहोति वज्रो वै रथो वज्रेणैव दिशो - [ ]

Pada Paata

उपावर्तते इत्युप - आवर्तते । नक्तोषासा । इति । कृष्णायै । श्वेतवत्साया इति श्वेत - वत्सायै
। पयसा । जुहोति । अह्वा । एव । अस्मै । रात्रिम् । प्रेति । दापयति । रात्रिया । अहः
। अहोरात्रे इत्यहः - रात्रे । एव । अस्मै । प्रत्ते इति । कामम् । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् ।
दुहाते इति । राष्ट्रभृत इति राष्ट्र - भृतः । जुहोति । राष्ट्रम् । एव । अवेति । रुन्धे । षड्भिरिति
षट् - भिः । जुहोति । षट् । वै । ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । भुवनस्य
। पत्ते । इति । रथमुख इति रथ - मुखे । पञ्च । आहुतीरित्या - हुतीः । जुहोति । वज्रः
। वै । रथः । वज्रेण । एव । दिशः ।

46 TS 5.4.9.4

TS 5.4.9.4

Samhita Paata

-ऽभि जयत्यग्निचितः ह वा अमुष्मिन् लोके वातोऽभि पवते वातनामानि जुहोत्यभ्येवैनममुष्मिन् लोके वातः पवते त्रीणि जुहोति त्रयं इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो वातमव रुन्धे समुद्रोऽसि नभस्वानित्याहेतद्वै वातस्य रूपं रूपेणैव वातमव रुन्धे ऽञ्जलिनां जुहोति न ह्येतेषामन्यथा ( ) ऽऽहुतिरवकल्पते ॥

Pada Paata

अभीति । जयति । अग्निचितमित्यग्नि - चितम् । ह । वै । अमुष्मिन् । लोके । वातः । अभीति । पवते । वातनामानीति वात - नामानि । जुहोति । अभीति । एव । एनम् । अमुष्मिन् । लोके । वातः । पवते । त्रीणि । जुहोति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । वातम् । अवेति । रुन्धे । समुद्रः । असि । नभस्वान् । इति । आह । एतत् । वै । वातस्य । रूपम् । रूपेण । एव । वातम् । अवेति । रुन्धे । अञ्जलिनां । जुहोति । न । हि । एतेषाम् । अन्यथा ( ) । आहुतिरित्या - हुतिः । अवकल्पत इत्यव - कल्पते ॥

47 TS 5.4.10.1

TS 5.4.10.1

Samhita Paata

सुवर्गाय वै लोकाय देवरथो युज्यते यत्राकूताय मनुष्यरथ एष खलु वै देवरथो यदग्निग्निं -
युनज्मि शवंसा घृतेनेत्याह युनक्त्येवैनः स एनं युक्तः सुवर्गं लोकमभि वहति यत् सर्वाभिः
पञ्चभिर्-युज्याद्-युक्तोऽस्याऽग्निः प्रच्युतः स्यादप्रतिष्ठिता आहुतयः स्युरप्रतिष्ठिताः स्तोमा अप्रति-
ष्ठितान्युक्थानि तिसृभिः प्रातस्सवनेऽभि मृशति त्रिवृ - [ ]

Pada Paata

सुवर्गायेति सुवः - गायं । वै । लोकायं । देवरथ इति देव - रथः । युज्यते । यत्राकूतायेति
यत्र - आकूतायं । मनुष्यरथ इति मनुष्य - रथः । एषः । खलु । वै । देवरथ इति देव -
रथः । यत् । अग्निः । अग्निम् । युनज्मि । शवंसा । घृतेन । इति । आह । युनक्ति । एव
। एनम् । सः । एनम् । युक्तः । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । अभीति । वहति । यत्
। सर्वाभिः । पञ्चभिरिति पञ्च - भिः । युज्यात् । युक्तः । अस्य । अग्निः । प्रच्युत इति
प्र - च्युतः । स्यात् । अप्रतिष्ठिता इत्यप्रति - स्थिताः । आहुतय इत्या - हुतयः । स्युः ।
अप्रतिष्ठिता इत्यप्रति - स्थिताः । स्तोमाः । अप्रतिष्ठितानीत्यप्रति - स्थितानि । उक्थानि । तिसृ-
भिरिति तिसृ - भिः । प्रातस्सवन इति प्रातः - सवने । अभीति । मृशति । त्रिवृदिति त्रि - वृत् ।

48 TS 5.4.10.2

TS 5.4.10.2

Samhita Paata

-द्वा अ॒ग्निर्यावा॑ने॒वा-ग्नि॒स्तं यु॑नक्ति॒ यथाऽन॑सि यु॒क्त आ॑धी॒यत॑ ए॒वमे॒व तत् प्र॒त्याहु॑तय॒स्तिष्ठ॑न्ति॒ प्रति॒
स्तोमाः॑ प्रत्यु॒क्थानि॑ य॒ज्ञाय॑ज्ञि॒यस्य॑ स्तो॒त्रे द्वाभ्या॑म॒भि मृ॑शत्ये॒तावान् वै य॒ज्ञो यावा॑न॒ग्निष्टो॒मो भू॒मा
त्वा अ॒स्यात॑ ऊ॒र्ध्वः क्रि॑यते॒ यावा॑ने॒व य॒ज्ञस्तम॑न्त॒तौ ऽन्वा॑रो॒हति॒ द्वाभ्या॑ं प्र॒तिष्ठि॑त्या॒ एक॒याऽप्र॑स्तु॒तं
भव॑त्यथा - [ ]

Pada Paata

वै । अ॒ग्निः । यावा॑न् । ए॒व । अ॒ग्निः । तम् । यु॒नक्ति॑ । यथा॑ । अ॒न॑सि । यु॒क्ते । आ॑धी॒यत्
इत्या॑ - धी॒यते॑ । ए॒वम् । ए॒व । तत् । प्र॒तीति॑ । आ॒हु॑तय॒ इत्या - हु॒तयः॑ । तिष्ठ॑न्ति । प्र॒तीति॑ ।
स्तोमाः॑ । प्र॒तीति॑ । उ॒क्थानि॑ । य॒ज्ञाय॑ज्ञि॒यस्य॑ । स्तो॒त्रे । द्वाभ्या॑म् । अ॒भीति॑ । मृ॒शति॑ । ए॒ता॒
वान् । वै । य॒ज्ञः । यावा॑न् । अ॒ग्निष्टो॒म इत्या॑ग्नि - स्तो॒मः । भू॒मा । तु । वै । अ॒स्य । अ॒तः ।
ऊ॒र्ध्वः । क्रि॑यते॒ यावा॑न् । ए॒व । य॒ज्ञः । तम् । अ॒न्ततः॑ । अ॒न्वा॑रो॒हतीत्य॑नु - आ॒रो॒हति॑ ।
द्वाभ्या॑म् । प्र॒तिष्ठि॑त्या॒ इति॑ प्र॒ति - स्थि॑त्यै । एक॒या । अ॒प्र॑स्तु॒तमित्य॑प्र॒स्तु॒तम् । भव॑ति । अथ॑ ।

49 TS 5.4.10.3

TS 5.4.10.3

Samhita Paata

-भि मृ॑शत्यु॒पै॒नमु॒त्तरो॑ य॒ज्ञो न॑म॒त्यथो॑ संत॒त्यै प्र॒ वा ए॒षोऽस्मा॑न् लो॒काच्च॑य॒वते॑ योऽग्निं चि॒नुते॑ न वा
ए॒तस्या॑निष्ट॒क आ॒हु॑तिर॒व क॑ल्पते॒ यां वा ए॒षोऽनिष्ट॑क आ॒हु॑तिं जु॒होति॑ स्र॒वति॑ वै सा ता॑ स्र॒वन्ती॑ य॒-
ज्ञोऽनु॑ परा॒ भवति॑ य॒ज्ञं य॒जमा॑नो॒ यत् पु॑नश्चि॒तिं चि॑नु॒त आ॒हु॑तीनां प्र॒तिष्ठि॑त्यै प्र॒त्याहु॑तय॒स्तिष्ठ॑न्ति - [ ]

Pada Paata

अ॒भीति॑ । मृ॒शति॑ । उ॒पेति॑ । ए॒नम् । उ॒त्तर॑ इत्युत् - त॒रः । य॒ज्ञः । न॒मति॑ । अथो॒ इति॑ ।
 संत॑त्या इति॒ सं - त॒त्यै । प्रेति॑ । वै । ए॒षः । अ॒स्मात् । लो॒कात् । च्य॒वते॑ । यः । अ॒ग्निम्
 । चि॒नुते॑ । न । वै । ए॒तस्य॑ । अ॒निष्ट॑के । आहु॑तिरित्या - हु॒तिः । अवेति॑ । क॒ल्पते॑ । याम्
 । वै । ए॒षः । अ॒निष्ट॑के । आहु॑तिमित्या - हु॒तिम् । जुहोति॑ । स्रव॑ति । वै । सा । ताम्
 । स्रव॑न्तीम् । य॒ज्ञः । अनु॑ । परेति॑ । भ॒वति॑ । य॒ज्ञम् । यज॑मानः । यत् । पुन॑श्चित्तिमिति॑
 पुनः - चि॒तिम् । चि॒नुते॑ । आहु॑तीनामित्या-हु॒तीना॑म् । प्रति॑ष्ठित्या इति॒ प्रति॑-स्थित्यै । प्रतीति॑
 । आहु॑तय॒ इत्या - हु॒तयः॑ । तिष्ठ॑न्ति ।

50 TS 5.4.10.4**TS 5.4.10.4****Samhita Paata**

न य॒ज्ञः प॑रा॒भव॑ति॒ न यज॑मानो ऽष्टावुप॑ दधात्य॒ष्टाक्ष॑रा गाय॒त्री गा॑य॒त्रेणै॒वैनं॑ छन्द॑सा चिनुते॒ यदेका॑दश
 त्रैष्टु॑भेन॒ यद् द्वाद॑श जाग॑तेन॒ छन्दो॑भिरे॒वैनं॑ चिनुते नपा॒त्को वैनामै॑षोऽग्निर्यत् पुन॑श्चित्तिर्य॒ एवं वि॒द्वान्
 पुन॑श्चित्तिं चि॒नुत आ॑ तृतीया॒त् पुरु॑षा॒दन्न॑मत्ति॒ यथा॒ वै पुन॑रा॒धेय॑ एवं पुन॑श्चित्तिर्योऽग्न्या॒धेये॑न॒ न - [ ]

Pada Paata

न । य॒ज्ञः । प॒रा॒भव॑तीति॒ परा॑ - भव॑ति । न । यज॑मानः । अ॒ष्टौ । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ ।

अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा - अ॒क्षरा॑ । गा॒यत्री॑ । गा॒यत्रेण॑ । ए॒व । ए॒नम् । छ॒न्द॑सा । चि॒नुते॑ । यत् ।
 एका॑दश । त्रै॒ष्टु॒भेन॑ । यत् । द्वा॑दश । जा॒गते॑न । छ॒न्दोभि॑रिति॒ छन्दः॑ - भिः । ए॒व । ए॒नम्
 । चि॒नुते॑ । न॒पा॒त्कः । वै । नाम॑ । ए॒षः । अ॒ग्निः । यत् । पु॒नश्चि॑तिरिति॒ पुनः॑ - चि॒तिः ।
 यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् । पु॒नश्चि॑तिमिति॒ पुनः॑ - चि॒तिम् । चि॒नुते॑ । ए॒ति॑ । तृ॒तीया॑त् । पु॒रुषा॑त्
 । अ॒न्नम् । अ॒त्ति॑ । यथा॑ । वै । पु॒नरा॑धेय॒ इति॑ पुनः॑ - आ॒धेयः॑ । ए॒वम् । पु॒नश्चि॑तिरिति॒ पुनः॑
 - चि॒तिः । यः । अ॒ग्न्या॒धेये॒नेत्य॑ग्नि-आ॒धेये॑न । न ।

51 TS 5.4.10.5

TS 5.4.10.5

Samhita Paata

घ्नोति॑ स पु॒नरा॑धेय॒मा ध॑त्ते योऽग्निं॑ चि॒त्वा न॒द्धोति॑ स पु॒नश्चि॑तिं चि॒नुते॑ यत् पु॒नश्चि॑तिं चि॒नुत॑ ऋ॒द्ध्या
 अथो॑ ख॒ल्वाहु॑र्न चे॒त॒व्येति॑ रु॒द्रो वा ए॒ष यद॑ग्निर्यथा॑ व्या॒घ्रः सु॒प्तं बो॑धयति ता॒दृगे॒व तद॑थो ख॒ल्वाहु॑-
 श्चे॒त॒व्येति॑ यथा॑ व॒सीया॑ःसं भा॒ग॒धेये॑न बो॒धय॑ति ता॒दृगे॒व तन्म॑नु॒रग्नि॑मचि॒नुत॑ ( ) तेन॑ नाऽऽ*द्धो॑त्स
 ए॒तां पु॒नश्चि॑तिम॑पश्यत् ताम॑चि॒नुत॑ तया॑ वै स आ॒द्धो॑द्यत् पु॒नश्चि॑तिं चि॒नुत॑ ऋ॒द्ध्यै ॥

Pada Paata

ऋ॒घ्नोति॑ । सः । पु॒नरा॑धेय॒मिति॑ पुनः॑-आ॒धेय॑म् । ए॒ति॑ । ध॑त्ते । यः । अ॒ग्निम् । चि॒त्वा । न
 । ऋ॒द्धोति॑ । सः । पु॒नश्चि॑तिमिति॒ पुनः॑ - चि॒तिम् । चि॒नुते॑ । यत् । पु॒नश्चि॑तिमिति॒ पुनः॑ -
 चि॒तिम् । चि॒नुते॑ । ऋ॒द्ध्यै । अथो॑ इति॑ । ख॒लु । आ॒हुः । न । चे॒त॒व्या॑ । इति॑ । रु॒द्रः

। वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । यथा॑ । व्या॒ग्रम् । सु॒प्तम् । बो॒धय॑ति । ता॒दृक् । ए॒व ।
 तत् । अथो॑ इति॑ । खलु॑ । आ॒हुः । चे॒त॒व्या॑ । इति॑ । यथा॑ । वसी॑या॒श्सम् । भा॒ग॒धे॒ये॒नेति॑
 भा॒ग - धे॒येन॑ । बो॒धय॑ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । मनुः॑ । अ॒ग्निम् । अ॒चि॒नु॒त् ( ) । तेन॑ ।
 न । आ॒दर्धो॑त् । सः । ए॒ताम् । पुन॑श्चि॒तिमि॑ति पुनः - चि॒तिम् । अ॒प॒श्यत् । ताम् । अ॒चि॒-
 नु॒त् । तया॑ । वै । सः । आ॒दर्धो॑त् । यत् । पुन॑श्चि॒तिमि॑ति पुनः - चि॒तिम् । चि॒नु॒ते । ऋ॒द्ध्यै ॥

52 TS 5.4.11.1

TS 5.4.11.1

Samhita Paata

छ॒न्द॒श्चित॑ चि॒न्वी॒त प॒शुका॑मः प॒शवो॑ वै छ॒न्दा॑श्सि प॒शुमा॑ने॒व भ॑वति श्ये॒न॒चित॑ चि॒न्वी॒त सु॒व॒र्गका॑मः
 श्ये॒नो वै व॑य॒सां प॑तिष्ठः श्ये॒न ए॒व भू॒त्वा सु॒व॒र्गं लो॒कं प॑तति क॒ङ्क॒चित॑ चि॒न्वी॒त यः का॒मये॑त
 शी॒र॒ष॒ण्वान॑मु॒ष्मिन् लो॒के स्या॑मि॒ति शी॒र॒ष॒ण्वाने॑वाऽमु॒ष्मिन् लो॒के भ॑वत्यल॒ज॒चित॑ चि॒न्वी॒त चतु॑-
 स्सी॒तं प्र॑तिष्ठाका॑म॒श्चत॑स्रो दि॒शो दि॒क्षे॒व प्र॑ति तिष्ठति प्रौ॒ग॒चित॑ चि॒न्वी॒त भ्रातृ॑व्यवा॒न् प्रै - [ ]

Pada Paata

छ॒न्द॒श्चित॑मि॒ति छ॒न्दः - चि॒त॑म् । चि॒न्वी॒त् । प॒शुका॑म॒ इति॑ प॒शु - का॒मः । प॒शवः॑ । वै ।
 छ॒न्दा॑श्सि । प॒शुमा॑नि॒ति प॒शु-मा॑न् । ए॒व । भ॑व॒ति । श्ये॒न॒चित॑मि॒ति श्ये॒न - चि॒त॑म् । चि॒न्वी॒त्
 । सु॒व॒र्गका॑म॒ इति॑ सु॒व॒र्ग - का॒मः । श्ये॒नः । वै । व॑य॒साम् । प॑तिष्ठः । श्ये॒नः । ए॒व ।
 भू॒त्वा । सु॒व॒र्गमि॒ति सु॒वः - ग॑म् । लो॒कम् । प॑त॒ति । क॒ङ्क॒चित॑मि॒ति क॒ङ्क - चि॒त॑म् । चि॒न्वी॒त्

। यः । का॒मये॑त । शी॒रू॒ष॒ण्वानि॑ति शी॒रू॒ष॒ण् - वान् । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । स्या॒म् । इति॑ ।
 शी॒रू॒ष॒ण्वानि॑ति शी॒रू॒ष॒ण् - वान् । ए॒व । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । भ॒वति॑ । अ॒ल॒ज॒चित॑मित्य॒ल॒ज -
 चित्त॑म् । चि॒न्वी॒त । चतु॑स्सी॒तमि॑ति चतुः - सी॒तम् । प्र॒ति॒ष्ठाका॑म् इति॑ प्र॒ति॒ष्ठा-का॑म् । चत॑स्रः
 । दि॒शः । दि॒क्षु । ए॒व । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । प्र॒उ॒ग॒चित॑मिति॑ प्र॒उ॒ग - चित्त॑म् । चि॒न्वी॒त ।
 भ्रातृ॑व्यवा॒निति॑ भ्रातृ॑व्य - वान् । प्रेति॑ ।

53 TS 5.4.11.2

TS 5.4.11.2

Samhita Paata

-व भ्रातृ॑व्यान् नुद॑त उ॒भय॑तः प्रौ॒गं चि॒न्वी॒तयः॑ का॒मये॑त प्र॒जा॒तान् भ्रातृ॑व्यान् नु॒देय॑ प्रति॑ ज॒निष्य॑मा॒णानि॑ति प्रै॒व जा॒तान् भ्रातृ॑व्यान् नुद॑ते प्रति॑ ज॒निष्य॑मा॒णान् रथ॑चक्र॒चितं॑ चि॒न्वी॒त भ्रातृ॑व्यवा॒न् वज्रो॑ वै
 रथो॑ वज्र॑मे॒व भ्रातृ॑व्येभ्यः॒ प्रह॑रति॒ द्रोण॑चित्तं॑ चि॒न्वी॒तान्न॑का॒मो द्रोणे॑ वा अ॒न्नं भ्रि॑यते॒ सयो॑न्ये॒वान्न॑म॒वं
 रुन्धे॑ समू॒ह्यं चि॒न्वी॒त प॒शुका॑मः प॒शुमा॑ने॒व भ॑वति - [ ]

Pada Paata

ए॒व । भ्रातृ॑व्यान् । नु॒द॒ते । उ॒भय॑तः प्र॒उ॒ग॒मित्यु॑भय॑तः - प्र॒उ॒ग॒म् । चि॒न्वी॒त । यः । का॒मये॑त
 । प्रेति॑ । जा॒तान् । भ्रातृ॑व्यान् । नु॒देय॑ । प्र॒तीति॑ । ज॒निष्य॑मा॒णान् । इति॑ । प्रेति॑ । ए॒व ।
 जा॒तान् । भ्रातृ॑व्यान् । नु॒द॒ते । प्र॒तीति॑ । ज॒निष्य॑मा॒णान् । रथ॑चक्र॒चितमि॑ति॒ रथ॑चक्र - चित्त॑म्
 । चि॒न्वी॒त । भ्रातृ॑व्यवा॒निति॑ भ्रातृ॑व्य - वा॒न् । वज्रः॑ । वै । रथः॑ । वज्र॑म् । ए॒व । भ्रातृ॑व्येभ्यः
 । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । द्रो॒ण॒चित॑मिति॑ द्रो॒ण - चित्त॑म् । चि॒न्वी॒त । अ॒न्न॑का॒म् इत्य॑न्न॒का॒म् । द्रो॒णे

। वै । अन्नम् । भ्रियते । सयोनीति स-योनि । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । समूह्यमिति
सं - ऊह्यम् । चिन्वीत् । पशुकाम इति पशु - कामः । पशुमानिति पशु -मान् । एव । भवति ।

54 TS 5.4.11.3

TS 5.4.11.3

Samhita Paata

परिचाय्यं चिन्वीत् ग्रामकामो ग्राम्येव भवति श्मशानचितं चिन्वीत् यः कामयेत पितृलोक ऋद्ध्या-
मिति पितृलोक एवद्धोति विश्वामित्रजमदग्री वसिष्ठेनाऽस्पद्धेताः स एता जमदग्निर्विहव्या अपश्यत्
ता उपाधत्ता ताभिर्वै स वसिष्ठस्येन्द्रियं वीर्यमवृद्धं यद्-विहव्या उपदधातीन्द्रियमेव ताभिर्वीर्यं यज-
मानो भ्रातृव्यस्य वृद्धे होतुर्द्विष्णिय उप दधाति यजमानायतनं वै - [ ]

Pada Paata

परिचाय्यमिति परि - चाय्यम् । चिन्वीत् । ग्रामकाम इति ग्राम - कामः । ग्रामी । एव
। भवति । श्मशानचितमिति श्मशान - चितम् । चिन्वीत् । यः । कामयेत । पितृलोक
इति पितृ - लोके । ऋद्ध्याम् । इति । पितृलोक इति पितृ - लोके । एव । एवद्धोति ।
विश्वामित्रजमदग्री इति विश्वामित्र - जमदग्री । वसिष्ठेन । अस्पद्धेताम् । सः । एताः ।
जमदग्निः । विहव्या इति वि - हव्याः । अपश्यत् । ताः । उपेति । अधत्ता । ताभिः ।
वै । सः । वसिष्ठस्य । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवृद्धं । यत् । विहव्या इति वि - हव्याः
। उपदधातीत्युप - दधाति । इन्द्रियम् । एव । ताभिः । वीर्यम् । यजमानः । भ्रातृव्यस्य

। वृ॒द्धे । हो॒तुः । धि॒ष्णि॒ये । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । य॒ज॒मा॒ना॒य॒त॒नमि॑ति॒ यज॑मान - आ॒य॒त॒नम् । वै ।

55 TS 5.4.11.4

TS 5.4.11.4

Samhita Paata

हो॒ता॒ स्व॒ ए॒वा॒स्मा॑ आ॒य॒त॒न इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्य॑म॒व॒ रु॒न्धे द्वा॒द॒शो॒प॒ द॒धा॒ति द्वा॒द॒शा॒क्ष॒रा ज॒ग॒ती॒ जा॒ग॒ताः
प॒श॒वो॒ ज॒ग॒त्यै॒वा॒स्मै प॒शू॒न॒व॒ रु॒न्धे ऽष्टा॑व॒ष्टा॒व॒न्ये॒षु धि॒ष्णि॒ये॒षूप॑ द॒धा॒त्य॒ष्टा॑श॒फाः प॒श॒वः प॒शू॒ने॒वा॒व॒ रु॒न्धे
ष॒ण्मा॑र्जा॒ली॒ये ष॒ट् वा ऋ॒त॒व॒ ऋ॒त॒वः॒ ख॒लु॒ वै दे॒वाः पि॒तर॑ ऋ॒तू॒ने॒व दे॒वान् पि॒तृन् प्री॑णाति ॥

Pada Paata

हो॒ता॑ । स्वे । ए॒व । अ॒स्मै । आ॒य॒त॒न इ॒त्या॑ - य॒त॒ने । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्य॑म् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे
। द्वा॒द॒श । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । द्वा॒द॒शा॒क्ष॒रेति॑ द्वा॒द॒श - अ॒क्ष॒रा । ज॒ग॒ती । जा॒ग॒ताः । प॒श॒वः
। ज॒ग॒त्या । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शू॒न् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒ष्टा॑व॒ष्टा॒वि॒त्य॒ष्टौ-अ॒ष्टौ । अ॒न्ये॒षु ।
धि॒ष्णि॒ये॒षु । उ॒पेति॑ । दु॒धा॒ति । अ॒ष्टा॑श॒फा इ॒त्य॒ष्टा - श॒फाः । प॒श॒वः । प॒शू॒न् । ए॒व । अ॒वेति॑
। रु॒न्धे । ष॒ट् । मा॒र्जा॒ली॒ये । ष॒ट् । वै । ऋ॒त॒वः । ऋ॒त॒वः । ख॒लु॒ । वै । दे॒वाः । पि॒तर॑ः
। ऋ॒तू॒न् । ए॒व । दे॒वान् । पि॒तृन् । प्री॑णाति ॥

56 TS 5.4.12.1

TS 5.4.12.1

Samhita Paata

पवस्व वाजसातय इत्यनुष्टुक् प्रतिपद्भवति त्रि॒स्रोऽनुष्टुभश्चतस्रो गायत्रियो यत् त्रि॒स्रोऽनुष्टुभ॒-स्तस्मा॒-
दश्व॑स्त्रिभिस्तिष्ठ॑ स्तिष्ठति यच्चतस्रो गायत्रियस्तस्मात् सर्वा॑श्चतुरः पदः प्रतिदधत् पलायते परमा
वा एषा छन्दसां यदनुष्टुक् परमश्चतुष्टोमः स्तोमानां परमस्त्रिरात्रो यज्ञानां परमोऽश्वः पशूनां परमे॒-
णैवैनं परमतां गमयत्येकविंशमहर्भवति - [ ]

Pada Paata

पवस्व । वाजसातय इति वाज - सातये । इति । अनुष्टुगित्यनु - स्तुक् । प्रतिपदिति प्रति - पत्
। भवति । त्रिः । अनुष्टुभ इत्यनु - स्तुभः । चतस्रः । गायत्रियः । यत् । त्रिः । अनुष्टुभ
इत्यनु - स्तुभः । तस्मात् । अश्वः । त्रिभिरिति त्रि-भिः । तिष्ठन् । तिष्ठति । यत् । चतस्रः ।
गायत्रियः । तस्मात् । सर्वान् । चतुरः । पदः । प्रतिदधदिति प्रति - दधत् । पलायते । परमा
। वै । एषा । छन्दसाम् । यत् । अनुष्टुगित्यनु - स्तुक् । परमः । चतुष्टोम इति चतुः - स्तोमः
। स्तोमानाम् । परमः । त्रिरात्र इति त्रि-रात्रः । यज्ञानाम् । परमः । अश्वः । पशूनाम् ।
परमेण । एव । एनम् । परमताम् । गमयति । एकविंशमित्येक - विंशम् । अहः । भवति ।

57 TS 5.4.12.2

TS 5.4.12.2

Samhita Paata

यस्मिन्नश्वं आलुभ्यते द्वादश मासाः पञ्चर्तवस्त्रयं इमे लोका असावादित्य एकविंश एष प्रजापतिः
 प्राजापत्योऽश्वस्तमेव साक्षाद्द्वोति शक्ररयः पृष्ठं भवन्त्यन्यदन्त्यच्छन्दोऽन्येन्ये वा एते पशव आ
 लुभ्यन्त उतेव ग्राम्या उतेवाऽऽरण्या यच्छक्ररयः पृष्ठं भवन्त्यश्वस्य सर्वत्वाय पार्थुरश्मं ब्रह्मसामं
 भवति रश्मिना वा अश्वो - [ ]

Pada Paata

यस्मिन् । अश्वः । आलुभ्यत् इत्यां - लुभ्यते । द्वादश । मासाः । पञ्च । ऋतवः । त्रयः
 । इमे । लोकाः । असौ । आदित्यः । एकविंश इत्येक - विंशः । एषः । प्रजापतिरिति
 प्रजापतिः । प्राजापत्य इति प्राजा - पत्यः । अश्वः । तम् । एव । साक्षादिति स - अक्षात् ।
 ऋद्भोति । शक्ररयः । पृष्ठम् । भवन्ति । अन्यदन्त्यदित्यन्यत् - अन्यत् । छन्दः । अन्येऽन्य
 इत्यन्ये - अन्ये । वै । एते । पशवः । एति । लुभ्यन्ते । उत । इव । ग्राम्याः । उत ।
 इव । आरण्याः । यत् । शक्ररयः । पृष्ठम् । भवन्ति । अश्वस्य । सर्वत्वायेति सर्व - त्वाय ।
 पार्थुरश्ममिति पार्थु - रश्मम् । ब्रह्मसाममिति ब्रह्म - सामम् । भवति । रश्मिना । वै । अश्वः ।

58 TS 5.4.12.3

TS 5.4.12.3

Samhita Paata

युत ईश्वरो वा अश्वोऽयतोऽप्रतिष्ठितः परां परावतं गन्तोऽयत् पार्थुरश्मं ब्रह्मसामं भवत्यश्वस्य यत्यै
 धृत्यै संकृत्यच्छावाकसामं भवत्युत्सन्नयज्ञो वा एष यदश्वमेधः कस्तद्वेदेत्याहुर्न यदि सर्वो वा क्रियते
 न वा सर्व इति यत् संकृत्यच्छावाकसामं भवत्यश्वस्य सर्वत्वाय पर्याप्त्या अनन्तरायाय सर्वस्तो-
 मोऽतिरात्र उत्तममहर्भवति ( ) सर्वस्याऽऽप्त्यै सर्वस्य जित्यै सर्वमेव तेनाऽऽप्नोति सर्वं जयति
 ॥

Pada Paata

युतः । ईश्वरः । वै । अश्वः । अयतः । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति-स्थितः । पराम् । परावतमिति
 परा - वतम् । गन्तोः । यत् । पार्थुरश्ममिति पार्थु - रश्मम् । ब्रह्मसाममिति ब्रह्म - सामम् ।
 भवति । अश्वस्य । यत्यै । धृत्यै । संकृतीति सं - कृति । अच्छावाकसाममित्यच्छावाक -
 सामम् । भवति । उत्सन्नयज्ञ इत्युत्सन्न - यज्ञः । वै । एषः । यत् । अश्वमेध इत्यश्व - मेधः
 । कः । तत् । वेदुः । इति । आहुः । यदि । सर्वः । वा । क्रियते । न । वा । सर्वः । इति
 । यत् । संकृतीति सं - कृति । अच्छावाकसाममित्यच्छावाक - सामम् । भवति । अश्वस्य ।
 सर्वत्वायेति सर्व - त्वायं । पर्याप्त्या इति परि - आप्त्यै । अनन्तरायायेत्यनन्तः - आयाय । सर्व-
 स्तोम इति सर्व - स्तोमः । अतिरात्र इत्यति - रात्रः । उत्तममित्युत् - तमम् । अहः । भवति ( )
 । सर्वस्य । आप्त्यै । सर्वस्य । जित्यै । सर्वम् । एव । तेन । आप्नोति । सर्वम् । जयति ॥